PAZAR
2
2nci teşrin
1941

Başmuharriri: ABİDİN DAVER
TELEFON: 23300
ADRES: Cağaloğlu
Nuruosmaniye Caddesi
No: 54
ABONE
Yıllık 1200
6 aylık 600
3 aylık 300
Telgraf: İKDAM İstanbul

İKDAM

GÜNLÜK SİYASİ HALK GAZETESİ

SAYI — 817 — SENE 2
DİKKAT
Gazeteye gönderilen evrak geri verilmez.
TAKVİM
Yıl: 1941 — Ay: 10 Gün 306
2 — 2 teşrin — Cumartesi
Rumi: 1357 — 1 teşrin 20
Hicri: 1360 — ŞEVVAL 2
Güneş: 6.32 — Öğle: 11.58
İkindi: 14.46 — Akşam: 17.04
Yatsı: 18.36 — İmsak: 4.52
FİATİ
Her yerde
3
Kuruştur

MİLLÎ ŞEFİMİZ DÜN MİLLET MECLİSİNDE BEKLENEN NUTUKLARINI İRAT ETTİLER

"Hiç Bir Şart Altında Zor Kabul Etmiyeceğiz"

MİLLÎ ŞEF DİYORKİ:

- Kahraman Türk ordusunun her vazifeyi yapmağa ehil olduğuna itimadımız vardır.
- Yıkıcı harbin bütün dünyaya daha ziyade genişlemesi gitgide kökleşen ihtimal halindedir
- İnsanî vazifesini yapmaktan iftihar duyan memleketimiz bir gün de dünyanın beklediği barışın kaynağı olabilirse bundan duyacağımız sevinç pek büyük olacaktır.
- İçeride millî beraberliğe güveniyoruz. Bunu korumak için gerekli olursa her tedbiri almaktan sakınmıyacağız.
- Bulanık zamanda siyaset veya ticaret kârı arayacaklara kat'î olarak karşı koyacağız.
- Türkiye bir sulh yuvası halindedir.

İşte siyasetimizin temeli:

Hiçbir şart altında zor kabul etmiyeceğiz

Yazan: Abidin DAVER

— Ankaradan —

Cümhur Reisimizin nutku geçen senenin iş blânçosu ve başlıyan içtima yılının faaliyet programıdır. Büyük Millî Şefin bu nutku da güzel ve kuvvetlidir; çünkü başarılmış işlerin realist bir hesabını yaparken yarın için de dün yapılanlardan kuvvet ve ilham almaktadır. Bugünkü dünya buhranı içinde Devlet Şefimizin bu çok mühim konu üzerinde durması ve dış siyasetimizi bir defa daha aydınlatması bekleniyordu. İsmet İnönü beklenenî yapmış, Türkiyenin durumunu ve siyasetini pek berrak bir şekilde ortaya koymuştur. Cümhur Reisimiz memleketin her tarafındaki dirliğini milletin samimî birliğini, iftiharla kaydettikten sonra Türk milletinin Türk Devletini idare eden Millet Meclisine ve Hükûmete itimadını sevinçle tebarüz ettirmiş ve «yabancı emellere sürükleyici telkinler ortamızda yayılma ve tesir alanı bulamamışlardır» sözü ile Türk milletiyapısının her vakitten sağ ve sağlam olduğunu göstermişlerdir. Cehennemi harp çölünün ortasında yeşil ve mes'ut bir barış bahçesi halinde kalan memleketimizi Reisi Cümhurumuz «yangınlar içinde inleyen Avrupa ve Asya kıt'alarının bitişik noktasında sulh ve sükûn yurdu aziz vatanımız» diye bütün milletlerin gıpta ettiği bir yurd olarak tasvir etmiştir. Türk milletinin barış içinde yaşaması, uzak görüşlü dürüst siyasetimizin bir mükâfatıdır. Millî Şef büyük bir insanî fikirle memleketimizin; «dünyanın beklediği ve muhtaç olduğu barışın kaynağı» temasını temenni etmiş ve «bu temennisi tahakkuk ederse» bundan duyacağı sevincin pek büyük olacağını söylemiştir. Bugünkü vaziyette dünya için sulh kaynağı olmağa en lâyık memleket elbette

(Sonu, Sa. 3 Sü. 2)

DAKİK
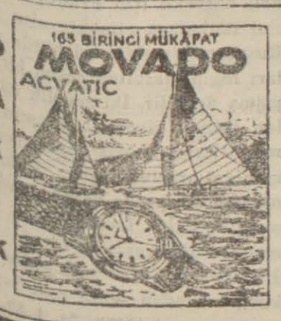

ZARİF

Ankara, 1 (A.A.) — Cümhurreisi İsmet İnönü, bugün, Büyük Millet Meclisi altıncı intihab devresinin üçüncü içtima senesini aşağıdaki nutukla açmışlardır:

«— Büyük Millet Meclisinin sayın âzası,

Altıncı intihap devresinin üçüncü içtima senesini açıyorum. Sayın üyeleri sevgi ve saygıyla selâmlarım.

Geçen bir sene zarfında dünya buhranı, insanlık için büyük ıstıraplar içinde geçti. Türk milleti, bu acı yılda, kendi derin anlayışı ve millî kuvvetine güveniyle karşılamış, tehlikeli anlarda soğuk kanlılığını bırakmaksızın, Cümhuriyet hükûmetinin içerde ve dışarda vatanın emniyetini korumak için yaptığı gayretlere yardımcı olmuştur. Milletimiz, kaygısı vatanın selâmeti ve nizamı olan büyük meclisimizin yakından izinde yürümüştür.

Yurdumuzun her tarafında birlik, memnun olacağımız bir haldedir. Dünyanın bu devrinde, vatandaşlarımızın ve memleketimizde yaşamakta olan herkesin bütün haklarından ve meşru menfaatlerinden serbestçe istifade etmekte olduklarını söylerken iftihar duymaktayız.

Memleketin her köşesindeki samimî birliği ve Türk devletini idare eden büyük meclise ve Cümhuriyet Hükûmetine karşı milletçe gösterilen itimadı sevinçle görüyoruz. Yabancı emellere sürükleyici telkinler, ortamızda yayılma ve tesir alanı bulamamışlardır. Millet yapısının sağlığı ve sağlamlığı, her vakit en kıymetli dayancımız olacaktır.

Tabîdir ki, vatan selâmetinin isterlerine uygun olarak dahiliye ve adliyemizin dikkatleri, normal zamanlarda olduğundan ziyade millî nizamlar üzerinde toplanmıştırlar.

Bugün ve yarınki manzara

Milletin sayın vekilleri,

Geçen toplantı yılının başındanberi dünya durumunun gösterdiği gelişmeler neticesinde, o zamanki tahminlerimize uygun olarak, harp alanı korkunç bir tarzda genişledi. Bütün Avrupayı ve hemen hemen bütün Asya ve Afrikayı sarmış olan harp ve İşgal faciaları, memleketimizin etrafında bu felâketlerden masun kalmış bir tek millet bırakmadı.

Büyük Millî Şef Meclis kürsüsünde

Esefle görüyoruz ki, yarınki manzaranın medeniyet âlemi için bugünkünden daha elemli olması ve yıkıcı harbin bütün dünyaya daha ziyade genişlemesi gitgide kökleşen bir ihtimal halindedir.

Yangınlar içinde inleyen Avrupa ve Asya kıtalarının bitişik noktasında sulh ve sükûn yurdu, aziz vatanımızdır. Harpten doğan bin türlü felâket içinde bütün milletlere karşı insanî vazifesini kudreti nisbetinde yapmakla iftihar duyan memleketimiz, bir gün de dünyanın beklediği ve muhtaç olduğu barışın kaynağı olabilirse, bundan duyacağımız sevinç pek büyük olacaktır.

İhtilâtlar ve Balkan milletlerinin istiklâli

Saygı değer arkadaşlar,

Son toplantımızın başındanberi vukua gelen ihtilâtlar sayılamıyacak kadar çoktur.

Balkan alaylarile başlıyan hareketler, İrak ve Suriyedeki gelişmelerle batı ve cenup komşularımızı muharebe ve İşgal alanı haline koydu ve birden bire bir dev adımı atarak Alman - Sovyet siâhlı ihtilâfını meydana çıkardı. Böylece şimal komşumuz da harbin yangınları içine girdikten sonra, diğer komşumuz İran İşgal faciasını gördü.

Memleketimizi bu kadar yakından alâkalandıran askeri hareketler, bizim uyanıklığımızı son derece arttırmış ve taahhütlerimize ve dostluklarımıza sadakat çerçevesi içinde seçefimizi ve emniyetimizi koruyan sulh arzusu, siyasetimizin mesnedini teşkil etmiştir.

Demin bahsettiğim Balkan hareketleri, memleketimizin emniyet ve masumiyeti bakımından üzerinde çok büyük hassasiyetle durduğumuz bir mesele olmuştur. Bilirsiniz ki, Balkan milletlerinin istiklâli Cümhuriyet Türkiyesinin takip ettiği siyaset temellerinden biridir.

Bugüne kadar temennilerimiz ve gayretlerimiz, nasıl istiklâllerin mahfuz kalması üzerinde merkezlendiyse, gelecek zamanlar için de hislerimiz ve dileklerimiz aynı kalacaklardır.

Harp ve Türkiye

Milletin sayın vekilleri,

Cümhuriyet hükûmeti, Avrupa harbinin son durumunda bitaraflığını ilân etmiştir. Bundan başka, muharebe içindeki bütün devletlerle münasebetlerimiz eski ve yeni muahedelerle tanzim edilmiş bulunuyorlar. Bu muahedelerin hükûmleri tamamiyle meridirler. Bunları söyledikten sonra, Türkiyenin bugünkü harp önündeki durumu iyice anlatmış olmak için, karşılıklı saflarda bulunan başlıca devletlerle münasebetlerimizi belirtmek isterim.

Almanya ile münasebetlerimiz

Almanya ile münasebetlerimiz, Balkan hareketleri esnasında en çetin imtihanını geçirmiştir denilebilir. Ozaman bizdeki alâka ve endişeyi lâyık olduğu ehemmiyetle gören ve anlıyan Alman devletinin sayın reisi Hitler, bana yazdığı hususî bir mektupal, memleketimize karşı dostluğunu göstermiş, ve hükûmetin tasvibiyle kendisine vermiş olduğum cevap, ve bir kere daha vaki olan mektuplaşmamız, 18 Haziran 1941 tarihli Türk - Alman muahedesini vücûde getiren karşılıklı itimat havasını yaratmıştır. Bu neticeyi memnuniyetle kaydetmek isterim.

Türk - Aman münasebetleri o tarihtenberi hiç bir zaman bulunmıyan bir dostluk takip ediyor. 18 Haziran 1941 tarihli dostluk ve saldırmazlık muahedesinin hükümleri, her şart içinde mahfuz olarak devam ediyorlar ve devam edeceklerdir. Son günlerde imzasına

(Sonu, Sa. 3 Sü. 3)

Ruzveltin son nutkundaki İstilâ haritası, Din meselesi

Almanlar

Resmî bir cevap verdiler

Bu iddiaların her ikisi de "Bayağı ve küstah tasnilerdir,,

Berlin 1 A.A.) — D. N. B: Alman hükûmeti Führerin umumî karargâhından aşağıdaki resmî beyanatı neşrediyor:

Birleşik Amerika Cümhurreisi, 28 İkteşrin günü söylediği nutukda aşağıdaki beyanatı serdetmiştir:

1 — Birleşik Amerikanın elinde Alman hükûmeti tarafından Almanyada yapılmış gizli bir harita mevcut bulunuyormuş. Bu harita, orta ve cenubî Amerikayı bu saha dahilinde mevcut 14 memleketi 5 köle devlet haline getirmek ve bu suretle bütün cenubî Amerika kıtasını kendi hâkimiyetine almak suretile Führer tarafından tanzim edilmek istenildiği şekilde gösteren bir harita imiş.

Bu 5 devlet içinde Panama Cümhuriyeti ve Panama kanalı da bulunuyormuş.

2 — Amerika hükûmetinin elinde Alman hükûmeti tarafından kaleme alınan diğer bir vesika daha varmış. Bu vesika Almanyanın, harbi kazandıktan sonra dünyadaki bütün dinleri ortadan kaldıracağına dair bir plânı ihtiva ediyormuş. Katolik, Protestan, İslâm, Buda ve yahudi dinleri aynı şekilde ilga edilecekmiş. Kiliselerin serveti müsadere olunacak, salip ve diğer din remizleri yasak edilecek, kilise mensupları temerküz kampı tehdidi altında sustu - rulacakmış. Kiliselerin yerine beynelmilel bir nasyonal sosyalist kilise zorla ikame edilecek, orada nasyonal sosyalist hükûmeti tarafından gönderilen hatipler vazife görecekmiş. İncil yerine kitabı mukaddes makamında Führerin Mein Kamph isimli kitabı okunmak mecburî kılınacakmış. İsa salibi yerine gamalı haç ve kılıç ikame edilecek ve nihayet Führer, Allahın yerini tutacakmış.

Alman hükûmeti bu hususta aşağıdaki noktaları belirtir:

(Sonu, Sa. 3 Sü. 2)

Almanlar Bildiriyor

Donetz nehri

Birçok noktalardan geçildi

KIRIMDA

Düşmanın takibi devam ediyor

Moskova cenubunda 533 kale zaptedildi

Berlin, 1 (A.A.) — Alman orduları Başkumandanlığının tebliği:

Kırımda Alman ve Rumen orduları mağlûp edilmiş düşman kuvvetlerini durmadan takip eylemektedir.

Donetz havzasında ordu kuvvetleri bir çok noktada Donetz nehrinin şimal mecrasını geçmiştir.

Şark cephesinin şimal kesiminde Volhof batısında bir piyade alayı kuvvetli bir düşman müdafaa mevziini yarmış ve şiddetli muharebeler neticesinde 533 düşman kale-

(Sonu, Sa. 3 Sü. 2)

Spor

Fener - Vefa karşılaşıyor

Bu günkü maçlara ait

Adnan Akın'ın Yazısı ve at yarışlarına dair tafsilât

Spor kısmımızdadır

Sovyetler Bildiriyor

Merkez müdafaa hattı yarıldı

KITALARIMIZ

Tula şehri önünde ric'at ediyor

Cenupta bir mucize lâzım

Moskova, 1 (A.A.) — 1 İkinciteşrin Sovyet sabah tebliği:

Gece Sovyet kıt'aları bütün cephe boyunca düşmanla çarpışmışlardır.

TULA ŞEHRİ TEHLİKEDE

Moskova, 1 (A.A.) — Kızıl Yıldız gazetesi Tula şehrinin büyük bir tehlikede bulunduğunu haber vermektedir. Almanlar müdafaa hattını yardıktan sonra Tula'nın civarına varmışlardır. Ve şimdi

(Sonu, Sa. 3 Sü. 2)

Meclisin dünkü tarihî celsesi

Millî Şefin nutukları coşkun bir heyecanla defalarca alkışlandı

Büyük Millet Meclisi riyasetine tekrar Abdülhalik Renda seçildi ve divanı riyaset intihabı yapıldı

Ankara, 1 (Hususî) — Büyük Millet Meclisinin altıncı intihap devresinin üçüncü içtima yılı bugün 15 te Reisicümhur İsmet İnönü'nün senelik nutku ile açılmıştır. Bu münasebetle Büyük Millet Meclisi bugün müştesna toplantılarından birini daha yapmış, bu toplantıda Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak, bütün hükûmet erkân ve rüesası büyük ve orta elçiler hazır bulunmuşlardır.

Dinleyicilere mahsus localardan maada içtima salonunun bir kısmı da buralarını baştanbaşa doldurmuş olan davetlilere, yerli, ecnebi basın mümessillerine ayrılmış

(Sonu, Sa. 3 Sü. 1)

BÜYÜK TARİHİ TEFRİKA: 132

Hazreti Muhammet
VE
İSLÂM ORDULARININ MUHAREBELERİ

Yazan: ZIYA ŞAKIR

Utbe, zeki ve cesur bir adamdı. Resulü Ekrem Efendimizin bu emrinde kendi lehine bir faide olduğunu anladı. Hiç bir itirazda bulunmadı.

Mekkeliler, iki kişiden ibaretti. Utbe, bunlarla beraber Medineyi terketti. Fakat yolda, bunların üzerine atıldı. Birinin silâhını kaptı. Onu öldürdükten sonra, ötekini de yaraladı. Ve tekrar Medineye kaçtı.

Yaralı adam, Utbeyi takip etti. Medineye geldi. Doğruca Resulü Ekrem Efendimizin huzuruna çıkarak vak'ayı naklettikten sonra, Utbenin behemehal Medineye iadesini talep eyledi.

Fakat Utbe, bu defa kendisini müdafaa etti:

— Yâ Resulûllah!. Siz, muahede ahkâmına riayet etmiş olmak için beni bu adamlara teslim ettiniz. Ben ise yolda onlara galip geldim. Hürriyetimi ele geçirdim. Çok tabiidir ki, hürriyetimi istediğim şekilde kullanabilirim.

Dedi.

Bu haklı müdafaaya, kimse bir şey söyleyemedi Ancak, Resulü Ekrem Efendimiz, muahedenin hiç bir şekilde ihlâl edilmesine müsamaha göstermek istemedi. Utbeye, Medineyi terketmesini söyledi.

Utbe, Medineden çıkarak, Kızıl deniz sahiline indi. (Ays) ismindeki küçük bir köye yerleşti. Mekkede bulunan ve müşriklerin tazyiklerinden bizar olan Müslümanlar, Utbenin o köye yerleştiğini duyar, duymaz, birer ikişer firara başladılar. Dernal Ays köyüne giderek onun etrafında toplandılar. Kısa bir zamanda orada, mühim bir kuvvet teşkil ederek, sahil yolundan gidip gelen Mekke kervanlarını tehdide başladılar.

Bu tehdit, o kadar ileri gitti ve Kureyşliler üzerinde o derecede büyük tesir husule getirdi ki; Mekkeliler, artık Mekkede Müslüman olanları takip ve tazyikten vazgeçtiler.. Ve Resulü Ekrem Efendimize müracaat ederek muahedenamenin (5) inci maddesinin külliyen kaldırılmasını

Bu madde, muahedenamenin en ağır şartlarından biri idi. Ve muahedename akdedilirken —başta (Ömer bin Hattap) olmak üzere— bazı zevat, bilhassa bu madde üzerinde durarak yapılan ahdnamenin ehli islâm aleyhine olduğunu iddia etmişlerdi.

Bu madde, şu şekilde tesbit edilmişti:

(Müslümanlardan veya müşriklerden biri, Medineye gidecek ve oraya iltica edecek olursa, o adam derhal Kureyşlilere teslim olunacak.. fakat müslümanlardan biri Mekkeye firar ve dehalet edecek olursa, Kureyşliler tarafından teslim olunmıyacak.)

Vâkıa bu şart, görünüşe nazaran cidden ehli islâm aleyhinde telâkki edilebilirdi. Fakat hiç bir düşünce ve hareketinde yanılmıyan Resulü Ekrem Efendimizin bu ağır şartı kabul etmesinde de büyük bir hikmet mevcut idi. İşte bu yüksek hikmet, nihayet o maddeyi bizzat Kureyşlilere tay ettirecek şekilde kendini gösterdi. Ve Resulü Ekrem Efendimizin, büyük bir teessürle babasına teslim etmek mecburiyetinde kaldığı (Ebû Cendel), tamamile hürriyet kazanarak arkadaşlarile beraber Medineye geldi. Ve ehli islâm tarafından hararetle istikbal edildi.

Görülüyor ki Resulü Ekrem Efendimizin büyük muvaffakiyetleri yalnız orduya ve yalnız askerlerinin kılıçlarına istinat etmiyordu. Onun siyasi dehası da, kuvvetli bir ordu kadar iş görüyordu. Bunun en parlak misali, (Hudeybiye) musalâhası idi. Bu müsalâhanın temin ettiği manevî zafer, Cenabıhak tarafından bile takdir edilmiş.. ve bu bapta nâzil olan âyeti kerime de (Fethi Mübin) vasfını ihraz eylemişti.

Cenabıhak (Fetih) suresinde —Resulü Ekrem Efendimize hitaben— şöyle diyordu:

(Biz sana, büyük bir fetih ve zafer ihsan ettik... Evvelden sana atfedilen ve sonra da yine sana atfedilmek istenilen her hata ve isnadı bertaraf etmek.. senin hakkındaki nimeti tamamlamak ve sana doğru yolda muvaffakiyet kazandırmak için.. sana, büyük ve şerefli bir nusret vererek... Allah, o Allahtır ki, müminlerin kalblerine huzur, emniyet ve itmi'nan vererek onların imanlarını bir kat daha arttırdı, kuvvetlendirdi.. Yerlerin ve göklerin orduları, (Allah)ındır... Allah, her şeyi bilir. Hâkimdir. İmanlı erkekleri ve imanlı kadınları, altından nehirler, ırmaklar akan.. ve içinde ebedî hayat yaşanılacak olan (Cennet)ine ithal edecektir. Böylece, Cenabıhakkın en büyük maksadı, husule gelecektir.)

İslâm ordusunun harekâtını (Barbarlık) diye tavsif eden câhil veyahut garezkârların her şeyden evvel şunu bilmeleri lâzımdır ki, o orduyu teşkil ve idare eden dimağ, kat'iyen icap etmedikçe, tek bir askerini feda etmemiş.. Ve lüzumsuz yere de, bir tek damla düşman kanı dökmek istememiştir.

Resulü Ekrem Efendimiz ordusunu tamamile bir (sulh silâhı) olarak tesis etmiş.. ilk hareketleri ile düşmanlrama faikiyet kazandıktan sonra o kudretli silâhile uzun ve sürekli bir sulh temin eylemiştir.

(Devamı var)

Küçük haberler

★ Zonguldak kömür mıntakasından Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz limanlarına yapılacak olan kömür nakliyatının kış navlun tarifeleri dünden itibaren tatbik edilmeğe başlanmıştır. Mevsim münasebetile kış aylarında nakliyat daha ziyade güçlüklerle yapıldığı için yeni navlun tarifeleri yaz tarifelerine nazaran fiatça daha yüksektir. Kış tarifeleri Nisan ayına kadar muteber olacaktır.

Yeni tip ekmek

Ekmeğe yüzde üç kepek katılıyor

Fırınlara fazla miktarda un tevzi edildi

Şehirde yer yer hissedilen ekmek darlığının sebepleri ni tetkik etmek üzere Belediye İktısat Müdürülğünde bir toplantı yapılacaktır.

Şimdiden ekmek ihtiyacını karşılamak üzere şehrin bütün fırınlarına fazla miktarda un tevzi olunmuştur.

Valinin İzahatı

Vali ve Belediye Reisimiz bu sabah kendisile görüşen bir muharririmize şu izahatı vermiştir:

«— Ticaret Vekâletinin emrile eski tipe nazaran ekmekte yüzde üç miktarında kepeğin artması şehrimize bildirilmiş ve üç gündenberi unların değirmenlerde yeni tipe göre hazırlanmasına başlanmıştı. Bunu duyanlar şimdiki ekmekten fazla almak gayretine sapmışlardır. Halbuki fırınlara verilen unlar günlük, normal ihtiyaca tekabül ettiğinden bittabi fazla alınınca izdiham ileri gelmiştir.»

Bir çivi cürmü meşhudu

130 kuruşluk çiviyi 450 ye satmışlar

Fiat Mürakabe Teşkilâtı memurları dün Kara Borsada cereyan etmekte olan bir çivi satışı cürmümeşhudu yapmışlardır.

130 kuruşa satması lâzım gelen çiviyi 450 kuruştan satan İstepan, Serkis, Manolyan, Agop, Ahmet Süreyya, Nurkan ismindeki suçlular yakalanmışlardır. Bunlar, çivi stoklarının nerelerde saklı bulunduğunu söylemek istememişler ve hepsi birden Müddeiumumiliğe teslim edilmişlerdir.

İplik tevziatı meselesi

İplik tevziatında görülen intizamsızlıklar hakkında İktısat Vekâletince yaptırılmakta olan takibatın neticelendiğini yazmıştık.

Vekâlet, şimdiye kadar tevzi edilen ipliklerin nerelere sarfedildiğini tesbit maksadile alâkadarların beyannameye tâbi tutulmalarını da karar altına almış bulunmaktadır. Bu cihetle, muhtelif zamanlarda iplik mübayaa etmiş olan fabrikatörlerle satıcılar, önümüzdeki haftanın sonuna kadar Mıntaka Ticare Müdürlüğüne verecekleri beyannamelerde ellerindeki iplik stokunu, sarfiyat mahallini bildireceklerdir. Yanlış malûmat verdikleri anlaşılanlar Millî Korunma kanunu mucibince mahkemeye teslim edileceklerdir.

GÜNÜN İÇİNDEN...

Dilimizde bir prensip meselesi

Yazan: Hayri Muhittin

Selâmi İzzet İkdamda Hamlet tercümesi üzerinde tenkitler yaptı. Bu arada tercüme hey'etinin (karar almak) tâbirini kullanmasına da itiraz ettiğini gördüm. Bizde bu tâbirin karar vermek şeklinde kullanıldığını, tercümeye bu derece sadık kalmayı doğru bulmadığını söylüyor.

Sayın meslekdaşımın müsadelerile bu meseleye ait bazı işaretlerde bulunacağım. Zira bu mesele bir tercüme hatası veya ictihadı değil, dil ve edebiyatımızın büyük bir prensip meselesidir.

Filhakika bazılarımız (karar almak), (banyo almak), (içki almak) gibi bazı Avrupaî tâbirlerin kullanılmasına sinirleniyorlar. Bunun sadece bir alafrangalık hevesi olduğunu zannetmektedirler. Halbuki Tanzimattanberi dilimiz ve edebiyatımızın ifade şekli, esasen kendiliğinden o kadar Avrupalılaşmağa girişmiştir ki bugün en Alaturka zannettiğimiz bir ifade bile eğer Tanzimattan evvel kaleme alınsaydı muharriri belki tekfir olunurdu. Kat'î bir nisbet tayin edilemese bile bugün Türk dilinin ifadesi yüzde altmış gibi galip bir nisbette tam Avrupalılaşmış bulunuyor.

Esasen eski gramercilerimizin gösterdikleri dar gramer zihniyetine işaret ettiğim zaman da bahsettiğim gibi dil inkılâbımızın da ana veçhesi, umumî inkılâbımızın zaruri bütünlüğü istikametinde, ancak Avrupalılaşmak prensibine dayanır.

Bugün sür'atle değişen ve hiç şüphesiz Avrupalılaşan zihniyet, görüş ve duyuşlarımızdaki bir çok incelikleri ifade edebilmek için Avrupaî tâbirler kullanmıya, ifade şekillerimizi de Avrupalılaştırmağa mecburuz.

Esesan edebiyatımız bu vazifeyi ister istemez yapmakta ve dilimizin dar hudutlarını parçalıyarak geniş ve çok zengin bir ifade ufku açmış bulunmaktadır.

Onun için, kim ne derse desin, umumî Avrupalılaşma hızile âhenkli olarak dilimizde de bu cereyan yürüyecek, hattâ yalnız lüzumlu olanlar değil, sırf, itiyadi olan tâbirler ve ifade şekilleri dahi yerleşecektir.

ADLİYE KORİDORLARINDA

"Kabahat hep o baban olacak adamda!,,

"Şimdi mezardan başını kaldırsın da baksın, üzerine titrediği, deli divane olduğu Nuriyeciği ne hale gelmiş!,,

«— Hele seni doğuracağıma keşkeler olaydı da taş doğuraydım... Evlât değil belâ başımda.. Hem de yedi belâ... İsmimi, namusumu, her şeyimi berbat ettin.. Amma sende kabahat yok.. Asıl kabahat o baban olacak adamda.. Tutturdu idi nur içinde yatsın ille evlât ta evlât.. Efendi ne yapacaksın, vazgeç, bu zamanda evlât yetiştirmek ne demektir biliyor musun?.. dedim... Ne yaptımsa anlatamadım.. Sonra da seni başıma sardı, bırakıp gitti.. Şimdi mezardan kafasını kaldırsın da baksın, üzerine titrediği Nuriyeciği ne hale gelmiş?.. Ay hafakanlar boğuyor, yüreğime inecek.. Şarkkadan düşüp bayılacağım şimdi.. Mevtime sebep olacaksın canı çıkasıca yalloz karı seni..»

«— Anneciğim bak her kes bize bakıyor.. Niçin bu kadar hiddetleniyorsun?. Elâlemden sıkıl biraz.. Beni ne yerine koyduğunun farkında mısın?..»

«— Bak.. bak!.. Bir de utanmadan karşılık ta veriyor.. Ayol herkes biliyor senin ne mal olduğunu.. Yedi mahalleye nam saldın.. Şimdi de utanacağın mı tuttu sıyrık karı?!...»

«— Ne yaptım, anneciğim.. Evet bir kazadır oldu.. Fakat Ekrem beni alacak.. Hattâ şimdi mahkemede de söyliyecek.. Ben de onu seviyorum.. Daha ne istiyorsun?»

«— Şu it yavrusunun ismini ağzına alma, beni büsbütün çıldırtıyorsun.. Seviyorum demeğe hiç utanmıyorsun değil mi?.. Ne olacak alın damarın çatlamış bir kere!.»

«— Sevmek ayıp mı anne?.. Evleneceğiz, diyorum sana.. Artık bunun ayıbı, mayıbı kaldı mı.. Sen babamı sevmiyor mu idin?..»

«— Kızı başı boş bırakırsan ya davulcuya varırmış, ya da zurnacıya derler.. Ne kadar da doğru.. Kız seni kimler istedi.. Ne paşa gibi adamlar.. Kimine yaşlıdır diye kabahat buldun, kimini kanbur, zanburdur diye beğenmedin.. Senin gençliğin baki mi sanki? Güzelliğin bir gün gelip pır etmiyecek mi?.. İşte nihayet lâyıkını buldun.. Dünyalarda istemem, damat diye sokmam o keratayı evime!..»

«— Canım sen almazsan biz de başka eve çıkarız..»

«— Dedim ya.. Senin alın damarın çatlamış ayol.. Eğer o Ekrem

(Sonu, Sa. 4 Sü. 4)

Fatin Fuat NARLIKAYA

ŞEHİR meclisi toplandı

Millî Şef ve Başvekilimize tazim telgrafları çekildi

Daimî encümen intihabı yapıldı

İstanbul Şehir Meclisi dün saat 15 de Vali ve Belediye Reisi Doktor Lûtfi Kırdarın riyaseti altında yaptığı bir toplantı ile, İkinciteşrin içtimalarına başlamıştır.

Vali ve Belediye Reisi Meclisi açarken, âzaları selâmlamış ve kısa bir nutuk söylemiştir. Vali bu nutkunda bilhassa demiştir ki:

«— Sayın arkadaşlar,

İstanbulda Belediye Reisi sıfatile vazife aldığım tarihtenberi her sene bu içtima devremizin başında, geçen bir senelik icraatımızın izahını, temsil ettiğiniz İstanbul halkı namına sizlere tafsilâtile arzetmeyi şerefli bir vazife olarak kabul etmiştim. Bu seneki icraatımız hakkında da lâzım gelen izahatı vermeğe hazır bulunmaktayım. Fakat bu ilk içtimaımızın ruznamesinde, Riyaset Divanı intihabı, İhtısas Encümenleri intihabı ve nihayet Daimî Encümen intihabı gibi zamanımızı uzunca işgal edecek maddeler bulunması dolayısile bu izahatı müteakip içtimaa talik ediyorum.

İstanbulumuz, en başta Millî Şefimiz ve Reisicümhurumuz İsmet İnönü olduğu halde Cümhuriyet Hükûmetinin ve bilhassa Sayın Başvekilimizin ve bütün büyüklerimizin daimî ve hayırhah alâkalarından büyük müzaheretler görmekte ve bunun çok feyizli neticelerini idrak etmektedir.

Bu itibarla ilk iş olarak kendilerine derin tazimlerimizi, bağlılıklarımızı, minnet ve şükranlarımızı telgraflarla arzetmeyi teklif ve bunu yüksek tasvibinize arzediyorum.»

Valinin bu kısa açık nutku ve teklifleri alkışlarla kabul olunmuş ve müteakiben söz alan Meclis âzasından biri şöyle demiştir:

«— Millî Şef İnönü ve Başvekil Doktor Refik Saydamın İstanbulun imarına karşı gösterdikleri alâka ve yardımdan dolayı yalnız teşekkür kâfi değildir. Millî Şef İnönünün büyük heykelini İnönü gezgisine dikmeli ve Tozkoparan caddesine Refik Saydam caddesi ismini vermeli.»

Bu teklif de alkışlarla karşılanmış ve müteakiben Riyaset Divanı, Daimî ve İhtısas Encümenleri nin seçimlesine başlanmıştır.

Yapılan intihap neticesinde Daimî Encümen âzalıklarına Refik Ahmet Sevengil, Bican Bağcıoğlu, Avni Yağız, Tevfik Amca, Suphi Artel, Ekrem Tur, Fuat Fazlı ve Asım Engin seçilmişlerdir.

Meclis bundan sonra haftanın Salı ve Cuma günü toplanmak kararını vermiş ve dağılmıştır.

SÖZ GELİŞİ

Torpil..

Dünkü İkdamdan:

— Bir Amerikan muhribi torpillenerek batırıldı.

Bu hâdise de Amerikanın siyasetini değiştirmiyecekmiş!

Hayret:

Amerikan soğukkanlılığı İngiliz soğukkanlılığını bastırdı. Şu Amerikan soğukkanlılığı torpillenemiyor vesselâm!..

Toriklerden makine yağı çıkarılacak..

Kâfi!

Üsttarafı malûm:

Makine yağından da tereyağı çıkarılacak!

EBEDÎ BİR İLÂN!

Bir akşam gazetesi günlerden beri şöyle bir ilân koyuyor:

(Bir ev kadını aranıyor!)

Biz kıranta bıyıklarımız altından gülüyoruz.

Zira zavallı gazete farkında değil:

Bu ilânı kıyamete kadar koyacak!

CIMBIZ

DIŞ POLİTİKA

Loid Corc

Yazan: Prof. Şükrü Baban

İngiliz kabine reisi Mister Çörçil, ihtiyar Gal'li devlet adamını, hey'eti arasına almak üzere, kendisine teklifler yapmışsa da Loid Corc işbaşına gelmeği rede detmiştir.

Loid Corc, geçen harpte, Büyük Britanyayı zafere kadar ulaştıran azimli başvekildir. Mister Çörçil o sırada bu zatın kabinesinde harbiye nazırlığı vazifesini deruhde etmiş bulunuyordu. Binaenaleyh aralarındaki dostluk ve münasebet bugünün hâdisesi değildir. 1914 . 1918 mücadelesinden ayakta kalabilen yegâne devlet adamı Loid Corctur. Bütün muharebe arkadaşları hayata veda etmişlerdir. Fransanın o sıralarda başında bulunan Klemanso çoktan ölmüştür. İtalya Başvekili Orlando da artık ebediyete karışmıştır. Rus zümamdarları da, başlarında Çar ikinci Nikola olduğu halde ortadan kaybolmuştur.

Beşeriyetin, içinde çırpındığı bu son boğuşmanın temelleri Versay muahedenamesile kurulmuştu ki bu müsalâhanın en büyük âmillerinden biri Loid Corc'tur. Diğerleri Vilson, Klemanso, ve Orlando ortaya koydukları eserin neticelerini görmemek bahtiyarlığına nail oldular. Gal memleketinin tanınmış bu politikacısı; daha ziyade liberal fırkaya istinat ederek İngilterenin an'anevî muhafakâr kuvvetlerine karşı mücadele etmiş ve o bayrak altında iktidar mevkiine geçmiş idi. Maliye Nazırlığı yaptığı zamanlarda zenginleri daha fazla mükellefiyetlere tâbi tutan kanunları meclisten geçirmeğe muvaffak olarak memleketinde büyük bir şöhret kazanmış idi. Umumî Harp başlayıp da ilk devirlerde, İngiliz orduları gelebe temin edemeyince ortalıkta hasıl olan hoşnutsuzluktan istifade ederek Başvekâlet makamını ihraz etti. O tarihten itibaren bu mücadeleyi büyük bir himmetle idare ve zafere isal etti.

Bazı müfrit ve intikam fikirlerile lüzumundan fazla meşbû oldu. Faraza Almanya İmparatoru ikinci Vilhelmi muhakeme ederek idam etmek hevesine kapıldı. Muahedenameye bu yolda hükümler sokmağa uğraştı.

Pariste, Versay muahedesi hazırlanırken, muttasıl Fransayı Almanya müvacehesinde zayıf düşürebilecek tedbirleri terviç etti. Faraza Sar havzasını ısrar ile talep eden Fransızların isteklerini reddetti, malî ve iktısadî yükleriyle Cermenlik için kabil olduğu kadar hafif olmasını temine çalıştı. Vilsonu da kendi tarafına cezbederek Klemansoyu müşkül bir durama soktu. İngiltere tarihî politikasına devam ediyordu. Avrupa karasındaki en kuvvetli devlete karşı ihtiyat tedbirleri alıyordu. Fransa zaferi o kadar muazzam idi ki, Foş ordularına mukabil yeni kuvvetler hazır bulundurmak icap ediyordu.

Türk - Yunan harbinin Yunanistanın hezimeti ile yâni Loid Corcun tahminlerinin inhidamile bitmesi bu devlet adamının sukutunu intaç etti. O tarihtenberi de faal bir surette politikaya karışmak emayülleri göstermedi. Esas itibarile Almanyaya hasım olmakla beraber Çemberlayn kabinesinin harp açması keyfiyetini istiyerek tasvip etmiş değildi. Hattâ müteveffa başvekil 1939 Eylül sabahında Avam Kamarasına Almanya ile harp halinin tahakkuk ettiğini bildirdiği celsede tehlikele şu dikkate değer suali sormuştu:

«— Biz Almanya ile harbe Rusyasız mı giriyoruz?»

Bu sualin bütün mâna ve şümulü gün geçtikçe daha ziyade tavzzuh etmektedir. Bu sözleri Londrada da sarfettiği vakit, Fransa bütün kudret ve haşmetile henüz ayakta durmakta idi. Tecrübeli başvekil için Fransa kuvvetini muhafaza etmekte olsa bile Rusyasız bir cidal iyi bütün şansları İngiliz tarafına çeken bir çarpışma değildir. İki senelik hâdiseler; ihtiyar siyaset adamının tereddütlerini haksız gösterecek bir mahiyet arzetmemiştir. Filhakika nihayet Rusya da dansa dahil olmuştur. Fakat Loid Corc'un demenni ettiği vakit ve tarzda değil... Mister Çörçil şark cephesinin kurulmasından sonra eski başve-

(Sonu, Sa. 4 Sü. 3)

Hayata Tapıyorum!

Yazan: İRFAN DOĞAN

Edebî Roman: 46

Telefon saatinden on beş dakkia evvel birbirlerinden ayrıldılar. Gezmelerini kolundaki saate göre âyar ettiği için, merkez postahanesine geldiği zaman henüz beş dakika vardı. Buna bir kaç dakika da kendisi ilâve etmek mecburiyetinde idi. Çünkü, Hayat mektupta yazdığı saatin hemen ilk saniyesinde telefon başında bulunmıyabilirdi.

Nihayet, saat on dokuzu beş geçe, aradığı numarayı memura bildirdi ve heyecanla beklemiye başladı. Bu çok kısa süren bekleyiş, dündenberi geçirdiği saatlerin mecmuu kadar ona uzun gelmişti.

Memur: «buyurun hazır» deyip telefonu kendisine terkedince kalbi hemen hemen duracak derecelerine gelmişti. Sanki şimdiye kadar Hayatla bir kelime konuşmamış gibi büyük bir titreme duyuyordu. Fakat bu titreme çok uzun sürmedi ve ilk (allo) işaretleşmesinden sonra kısmen sakinleşti.

Altı dakika süren muhaveresi esnasında, Bedri Kemal bahtiyarlığını bir kere daha tazelemiş oldu. Mikrofonu yutarcasına konuşuyordu. Yüzlerce kilometre uzaktaki Hayatile bu küçücük telefon odasında başbaşa kalmış gibi idi. Aralarında uzanan kablolar, muhakkak ki kurulduklarından beri ilk defa böyle aşk kelimelerine şahit oluyorlardı.

Konuşmaları bitip vedalaştıktan sonra, Bedri Kemal odadan ayrılmadan evvel, kulaklığı derhal dudaklarına götürüp öpüverdi. Onun bu öpüşü; (besa şerbeti) olarak yediği portakal diliminden çok muhayyel, gramofon masası başındaki hareketine nazaran tamamen efsanevî idi. Fakat duyduğu zevk belki de ikisinden daha üstündü.

Yolda giderken, telefon mucidini takdir ediyor; elektriği, miknatısı tatbiki sahaya çıkaranların ruhuna ebedi istirahat diliyordu. Hele, bu konuşma işini düşünüp tasarlıyarak mektubile bildiren Hayata, aşkının bütün kuvvetile tapıyordu.

Bedri Kemal, bu sevinçli günleri içinde dünyayı tamamen unutmuştu. İzmire geldiğinden beri evden aldığı üç mektuba cevap yazmağı hiç bir vakit düşünemediği için, odasına girip masa üzerinde duran bir telgrafı görünce de, bunun neye delâlet ettiğini anlıyamadı ve ancak içerisini okuduğu zaman bu ihmalinin farkına varabildi.

Evden sihhatini soruyorlardı.

Yemeği müteakip yine sokağa çıktı ve kısa bir telgraf çekerek sihhatte olduğunu bildirdi.

Biraz evvel Hayatla yaptığı konuşma, ona fevkalâde bir zindelik vermişti. Bu halinden istifade etmek maksadile, hemen eve dönmedi ve (Karşıyaka) ya kadar bir vapur seyyati yaparak, körfezin güzel havasını ciğerlerine doldurdu. Geç vakit odasına döndüğü zaman, ilk günlerdeki hüznünden eser kalmamıştı. Neş'eli bir şekilde, karyolası başındaki Hayata baktıktan sonra, elektriği söndürüp yatağına girdi.

★

— Dayı bey bu akşam davetlimsin. Ik mık istemem, muhakkak bize gideceğiz.

Bu sözleri söyliyen dairenin ihtiyar kâtibi Şemsi bey ve çağırdığı adam da Bedri Kemaldi. (Dayı bey), karşısındaki adamı ikna edebilmek için bu davetinin sebebini izah ediyordu:

— Bizim iki numaralı paşazadenin şerefine veriyoru mbu ziyafeti. Hani ziyafet dediğim de ne olacak sanki.. Her günkünden bir tencere fazla yemekle, ufak iki şişe rakıdan başka bir şey değil. Köftehorun her sınıfta birer sene döne döne başı dömüştü. Bu sene ikmale kalmadan terfi etmesi üzerine, bize de ufak bir masraf çıktı. Ne yapalım sağ olsun da...

Bedri Kemal, üç aylık İzmir hayatında henüz bir defa bile yabancı bir yerde yemek yemediği için, bu mütevazi ziyafeti reddetmek istiyordu:

— Eksik olma Dayı bey. Fakat bilirsin ki, içkiden filân zevk alan bir kimse değilim. Soframızın neşesini kaçırmamak istiyorsanız beni mazur görün.

— Neler söylüyorsun be oğul? Hani dört sene evvlki Kemal, hani şımdiki sen? Yahu maaşının yarısını rakı sofralarına bıraktığın günleri ne çabuk unutuvermişsin? Hem bizimki sizin o âlemlere benzemez canım. Hatunun yemekleri belki seni açmaz amma, (Devekuşu) nun gönlü olur.

Arzusunu kabul ettirmek üzere gevrek bir kahkaha ile gülerek Bedri Kemalin sırtını okşuyordu:

— Haydi haydi nazlanma. Pansiyon yemekleri bu gece için seni affederler.

— Tavla partisi yapmıyacak mıyız?

— Kahveci hazretleri bugünlük kusurumuza bakmaz elbette...

(Devamı var)

Meclisin dünkü tarihi celsesi

(Baştarafı 1 inci sayfada)

bulunuyordu.

Reisicümhurun nutkundan sonra Meclis, Refet Canıtez'in başkanlığında reis intihabatını yapmıştır. Reylerin tasnifinde 371 rey ve mevcudün ittifakiyle Abdülhalik Renda'nın riyasete seçildiği bildirilmesi üzerine Abdülhalik Renda kürsüye gelmiş ve «Arkadaşlarım, tekrar reisliğe seçmek suretiyle göstermek lütfunda bulunduğunuz büyük itimat ve teveccühten dolayı hepinize ayrı ayrı şükran minnetlerimi arzederim. Vazifemi görürken daima müzaheretinizi esirgememenizi bilhassa rica ederim» diyerek riyaseti ele almış ve riyaset divanı âzâlarının seçimleri yapılacağını bildirmiştir. Yapılan seçim sonunda reis vekillikler'ne Doktor Mazhar Germen, Refet Canıtez, Şemsettin Günaltay, idare âmirliklerine İrfan Ferid Alpaya, Halit Bayrak, Avni Doğan, kâtipliklere de Necmettin Sahir, Bekir Kaleli, Hamdi Selçuk, Kemal Turan, Vedit Uzgören, Cevat Oral'ın seçildiklerini bildirmiştir.

Meclis, gelecek toplantısını önümüzdeki Cuma günü yapacaktır.

Almanların cevabı

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

1 — Almanyada, ne orta, cenup Amerikanın taksimine dair olarak Alman hükûmeti tarafından tanzim edilmiş bir harita, ne de yer yüzündeki dinlerin kaldırılmasına dair kaleme alınmış bir vesika vardır. Bu iddiaların her ikisi de en bayağı ve en küstah tasnilerden ibarettir.

2 — Cenubi Amerikanın Almanya tarafından zaptedilmesi istenildiğine ve yer yüzündeki dinlerle kiliselerin kaldırılarak yerine nasyonal sosyalist bir kilise ikamesi tasavvur edildiğine dair ileri sürülen iddialar o kadar mânasız ve abestir ki, Alman hükûmeti bu iddia ile meşgul olmayı lüzumsuz addeder.

Alman hükûmeti, bu notayı diplomatik yollarla bütün bitaraf hükûmetlere ezcümle orta ve cenup Amerika hükûmet lerine tevdi etmiştir.

Birleşik Amerika Cümhurreisi 28 İlkteşrin tarihli nutkunda bir Amerika muhribinin 4 Eylülde, diğer bir Amerika muhribinin de 17 İlkteşrinde deniz kuvvetlerinin taarruzuna uğradığını söylemiştir. Amerika hükûmeti ateş açılmasına mâni olmak istemiş fakat ateş açılmış, ve tarih ilk silâhı kimin attığını tesbit etmiş, taarruza uğrayan Amerika imiş.

Hakikatte Alman denizaltı gemileri kumandanlarının verdikleri haberler ve Amerika deniz makamlarının neşrettiği resmî beyanat hâdiselerin aşağıdaki şekilde cereyan ettiğini göstermektedir:

4 Eylülde cereyan eden hâdisede Greer isimli Amerika muhribi 17 İlkteşrin hâdisesinde de Kearny isimli Amerika muhribi mevzubahstir. Greer muhribi, İngiliz deniz kuvvetlerile sıkı bir askerî elbirliği yaparak bir Alman denizaltı gemisini saatlerce takip etmiştir. Bu takip esnasında suyun altında bulunan Alman denizaltı gemisi denizaltı bombaları vasıtasile taarruza uğramıştır. Alman denizaltı gemisi savaş vasıtalarını ancak bu taarruzun vukuundan sonra kullanmıştır. Muhrip, saatlerce müddet denizaltı bombalari ile takibe devam etmiş, fakat bir netice alamamıştır.

Kearny muhribi bir kafileye himaye gemisi vazifesi görerek seyir halinde bulunduğu sırada Atlantik denizinin bir başka noktasında bulunan diğer bir kafileden S. O. S. İşaretleri almıştır. Bu kafile Alman deniz kuvvetlerile savaşa tutuşmuş bulunuyordu. Bunun üzerine Kearny yolunu değiştirmiş, savaşın cereyan etmekte olduğu noktaya gitmiş ve bir Alman denizaltı gemisine denizaltı bombalarile hücum etmiştir.

Amerika bahriye nazırı Knoks Kearny muhribinin denizaltı bombaları attığını ve bir müddet sonra üç torpil atılarak bunlardan birinin muhribe isabet ettiğini bizzat söylemiştir.

Binaenaleyh, Alman hükûmeti, şu hususları müşahede eder:

1 — Cümhurreisi Ruzveltin, Amerika torpido muhriplerinin Alman denizaltı kuvvetleri tarafından taarruza uğradıklarına ve bu itibarla Almanyanın Amerikaya taarruz etmiş olduğuna dair, nutkundaki beyanatı vakialara mutabık değildir. Ve bizzat Amerika bahriyesi makamatının resmî beyanatile tekzip edilmiş bulunmaktadır.

2 — Her iki Amerikan torpido muhribi bilâkis Alman denizaltı gemilerine hücum etmişlerdir ve binaenaleyh, Almanyaya hücum eden bizzat Amerikadır ki, bu cihet de Amerika bahriyesi makamatı tarafından keza teyid edilmiş bulunmaktadır.

İşte siyaset nizam temeli

(Başmakaleden devam)

bütün çalışmalarının hedefi barış olan Türkiyedir.

Yüce Şefimizin ileri sürdüğü bu sulha hizmet fikir ve temennisinin bütün muharip devletler nezdinde hüsnükabul görmesini ve bir çıkmaza girmiş gibi görünen sulhün bedbaht milletlere ulaşacak yolu Türkiyede bulmasını, bütün ruhumuzla dileriz. İsmet İnönü bu en samimi barış arzularını ve sulha bağlılığımızı tebarüz ettirirken memleketimizi yakından alâkalandıran askerî hareketler karşısında uyanıklığımızın son derece artmış olduğunu da açıkça söylemiştir. Evet uyanığız, en büyük dikkat ve hassasiyetle emniyetimiz, istiklâlimiz ve şerefimiz üzerine titriyoruz. Bütün muharip devletlerle dostuz ve harp karşısında bitarafız. İki ayrı zümrenin Önderi bulunan ve birbirlerinin canına kasdetmiş olan Almanya ve İngiltere ile en samimi şekilde münasebetler idame ediyoruz. Almanya ile itimada müstenit yeni bir dostluk kurduğumuz gibi İngiltere ile de aramızdaki ittifak muahedesine sadık kaldık ve yalnız iyi gün dostu değil, karagün dostu olduğumuzu da isbat ettik. Büyük Başbuğumuz Türk ordusuna güvenini tekrarladıktan sonra şu hakikati o gür sesi ile bütün dünyaya haykırmıştır: «Dışarı ile münasebetlerimizde siyasetimizi duru, dürüst olarak söyliyeceğiz ve ahdlerimizin samimî yolunda yürüyeceğiz. Hiç bir şart altında zor kabul etmiyeceğiz.» Bütün devletler Türkiye ile münasebetlerinde bu sözlerden ilham almalıdırlar.

ABİDİN DAVER

Almanlar bildiriyor

(Baştarafı 1 inci sayfada)

sini zaptetmiştir.

Leningrad çemberi cephesinde düşmanın Neva'yı geçmek için yaptığı bir çok teşebbüsler geri püskürtülmüştür.

Hava kuvvetleri Kırımda düşman hatlarının gerisinde münakale hatlarına karşı şiddetli hücumlar yaparak ordunun müessir harekâtına yardım etmiş ve Sovyet filosuna ağır kayıplar kaydettirmiştir. Hava kuvvetleri 3.000 tonilâtoluk bir ticaret gemisi batırmış, 3 harp gemisini ve bir büyük asker nakliye gemisini hasara uğratmıştır. Moskovaya karşı başka hücumlar yapılmıştır.

Sovyetler bildiriyor

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

şehrin yakınlarında muharebeler cereyan etmektedir. Sovyet kıt'aları ricat ediyorlar.

CENUPTA BİR MUCİZE LÂZIM

Stokholm, 1 (A.A.) — Rusyadan gelen İngiliz askerî mütehassısları Alman ve müttefik kuvvetlerinin Kafkasya bölgesine ulaşmalarına ancak bir mucizenin mâni olabileceğini söylemişlerdir.

Moskova, 1 (A.A.) — Sovyetlerin, cenup cephesindeki harekâta dair muhafaza ettikleri üsküt bugün bozulmuştur.

Kızılordunun organı olan Kızıl Yıldız gazetesi, Kırım istikametinde vaziyetin, daha endişe verici mahiyet aldığını haber vermektedir.

MELEK
Sinemasında
Bütün İstanbul halkının beğendiği alkışladığı film
KARA SEVDA
Baş rollerde:
SPENCER TRACY — CLAUDETTE COLBERT — CLARK GABLE HEDDY LAMARR
Bugün seanslar: 2.15 - 4.30 - 6.30 ve 9 da saat 11 de tenzilâtlı matine

Millî Şefin Beklenen Nutku

(Baştarafı 1 inci sayfada)

muvaffakiyet elveren ve yakında yüksek tasdikinize arzedilecek olan Türk - Alman ticaret anlaşması, bu dostluk ve itimat siyasetinin hayırlı bir semeresi olarak telâkki edilmeğe lâyıktır.

Sayın arkadaşlar,

1940 yazında Fransanın mağlûbiyeti, İngilizleri en müşkül bir vaziyete uğratmış bulunurken, Türkiyenin müdafaa ve masuniyet umdeleriyle takip etmiş olduğu siyasetin bir noktasına halel gelmedi, ve Türkiye ittifak muahedesine sadakatini açıktan açığa söyledi. Türkiye, dünyanın en büyük devletlerinden birine karagün dostu olduğunu, o zaman bir kerre daha ispat etmiştir. Ayni müdafaa ve masuniyet umdelerine istinat etmiye devam edecek olan harici siyasetimiz, taahhütlerine sadakati, Türk milletinin şiarına tam tevafuk eden, umumi menfaatlerimize ve beynelmilel ahlâka yegâne uygun olan bir prensip olarak tatbik edecektir.

Aziz arkadaşlar,

Arzetmiş olduğum bu siyaset, memleketimizin coğrafî vaziyeti ve harbin inkişafarından doğan hususiyetler önünde, artık her tarafta kabul ve takdir edilmek lâzım gelen dürüst mahiyetini tebarüz ettirmiştir.

Müstakil hareketlerine hâkim ve kuvvetli Türkiye, kimseyi tehdit etmiyen bir sulh yuvası halinde, ve medeniyet için faydalı bir unsur kıymetinde kendini gösteriyor. Memleketimizin siyasetindeki asil hedefler ve gayretler, takdir olunmaktadır ümidindeyiz.

Cümhuriyet ordusunun kuvvetlenmesi ve ihtiyaçlarının tamamlanması büyük meclisin ve hükûmetin en baş işi olduğunu bir kerre daha belirtmek isterim. Türk vatandaşının, kendisinin de içinde vazife aldığı ve yarın da alacağı, Türk ordusu için istenilen her fedakârlığı ve yardımı tereddütsüz yaptığını görmekle duyduğumuz sevinç büyüktür. Kahraman Türk ordusunun her vazifeyi yapmağa ehil olduğuna yakından itimadımız vardır.

Münakalât, sıhhat ve ziraat işleri

Münakalât Vekâleti, kendisine tevdi olunan işleri, zamanın ağır şartları altında başarmıya çalışmaktadır.

Sıhhat işlerimizde programlı çalışma devam etmekle beraber ne memleket dahilinde büyük salgın hastalıklar görülmüş, ve ne de diğer memleketlerdeki salgınların hudutlarımızı aşmasına meydan verilmiştir.

Ziraat Vekâletimiz istihsali arttırma, çeşitlendirme ve vasıflarını yükseltme yolundaki çalışmalarına devam etmektedir. Evvelki sene faaliyete başlıyan makineleşme işi geçen sene bir misli arttırılmıştır. Türk köylüsünün anlayışlı çalışmaları da, bu işleri kolaylaştırmakta ve ziraî istihsalimiz artmakta ve vasıfça yükselmektedir. Bununla beraber memleketin, ve ordu ihtiyacının karşılanması için istihsali arttırmaya daha çok ehemmiyet vermek zorundayız Türk köylüsünden bu gayreti bekleriz. Aynı zamanda müstehlikten de, kolaylıkla ve istediği kadar bulabildiği nimetin kadrini bilerek fazla istihlâkten son derece çekinmesini istemek hakkımızdır. Bugünün şartarını, dünyanın geçirmekte olduğu buhranı gözönünde tutarak, yaşayışını oan göre ayarlamak her vatandaşa düşen millî bir borçtur.

Toprak kanunu, Büyük Meclise sunulmak üzeredir. Bir çok araştırmalardan anlıyoruz ki, toprağı hiç olmıyan köylünün nisbeti mahduttur. Devlet malı toprak dağıtmak suretiyle bu nisbet yıldan yıla azalmaktadır. Bununla beraber, toprağı olmayıp, kendi başına ocak kurmak istiyenlere toprak temini, Cümhuryetin en ziyade ehemmiyet verdiği bir meseledir. Nüfusun çoğalması ve intikal suretiyle parçalanması neticesinde, elindeki toprağı bugünkü işleme kudret ve vasıtalarına, çoğalan yaşama ihtiyaçlarına artık yetişmemeye başlıyan az topraklı köyler ve köylüler vardır. Bunların, kendilerine daha yüksek yaşama imkânı verecek miktarda toprak sahibi kılmak ve bu topraklarda iş yapma kudretini tam kıymetlendirecek verimli bir işleme için lüzumlu araçlarla donatmak ta acele etmek lâzımdır. Yüksek ilgi ve incelemenizle, en iyi şeklini alacağına emin olduğum kanunun bir an evvel çıkarılmasını arzu ediyoruz.

İktısadî vaziyet

Arkadaşlarım,

Vatandaşlarımın gözden uzak tutmamalarını isterim ki, dünya harbinin bütün milletlerin iktısadi hayatındaki tesirleri geniş ve derindirler. Cihan piyasası ve milletlerarası yollar, bizim memleketimiz için de yarıyarıya kapanmıştırlar. Yurt müdafaasını temin kararıyle memleketimizde de bir çok insan kuvvetleri istihsal alanından çekimiştirler. Başka memleketlerde olduğu gibi, bizde de serbest piyasa bazı ihtiyaç maddeleri üzerinde menfi roller oynamak temayülünü göstermektedir.

Bugünün şartları içinde, iaşe politikamızın esas hedefi, halkın ve millî müdafaasının ihtiyaçlarını karşılamak olmuştur. Hühûmet, bu hedefe erişmek için istihsalden istihâke kadar uzanan iktısadî faaliyetler silsilesine müdahale emek ve bu faaliyetleri düzenleyici bir mürakabe altında bulundurmak kararını almıştır.

İstihsalin arttırılması, tedbirlerin başında gelir. Millî varlığın ve millî istiklâlin bekçisi olan ordumuzun cihazlandırılması, iaşesinin emniyet altına alınması, hiç eksilmiyen ve daima artan millî çalışmaya dayanmak suretile mümkün olur. Ziraat ve sanayi sahasında, devletin istihsâl organları kadar her yurtdaşın da,, muhitine örnek olacak şekilde çalışması, bugün vatan vazifelerinin en kutsalı olmuştur. İstihlâkin tanzimi, istihsalin arttırılması kadar ehemmiyetlidir. İaşemiz için çok ehemmiyetli olan toprak mahsullerimizden bazıları, bugünkü geniş ihtiyaçlara yetmek bakımından ciddi tedbirlere zemin olmıya lâyıktırlar. Bazı girecek maddelerin memlekete girebilen miktarları tesadüflere bağlıdırlar. Bu sebeplerledir ki, girecek ve istihsal maddelerimizden bazılarına hükûmetçe elkonularak, bunların ihtiyaç nisbetinde dağıtılması yoluna gidilmiştir.

Yiyecek maddelerinin istihlâki

Yiyecek maddelerinde şimdiye kadar istihlâki tahdit eden bir karar alınmamıştır. Ancak, stoklarımızı korumak ve gelecekte emniyetli bulunmak için, günün birinde bu maddelerde dahi istihlâki tahdit zaruretiyle karşılaşmak ihtimâli vardır. Hükûmetçe, burası da gözönünde bulundurulmalıdır. İnsan yaşayışının bütün şartlarını temelinden sarsmış olan büyük buhran içinde yurdumuzun selâmeti yurtdaşlarımıza yeni vazifeler ve feragatler yüklerse, memleket çocukları anın bu çetin imtihanın şartlarına da seve seve katlanacaklarına asla şüphemiz yoktur. İstihsal ile istihlâki birbirne bağlayan aracılar da, harp havasının en çok tesiri altında bulunanlardandırlar. Bunun neticesi olarak, yurtdaşlarımızca harbin en çok hissedilen tarafı hayat pahalılığı olmuştur. İhtikârcının cemiyet bünyesine yaptığı fenalığı bütün yurtdaşlarımızın bilmelerini, ve bu gibileri süzgeçten geçirmek için şuurlu bir şekilde yardım etmeleri lâzımdır.

Sulhün ve hürriyetin temiz havasını en geniş şekilde teneffüs eden, bu müstesna memleketin evlâdı olmak şerefini taşıyanların ve onun nimetlerinden büyük ölçüde faydalanan insanların, bu memleketin kanunlarına, nizamlarına hürmet etmelerini istemek, ve icap ederse hürmet ettirmek, bu milletin en tabii bir hakkıdır. Hükûmet, ihtikârla mücadeleye esas olan fiat tesbiti muamelelerinde aracıya, tüccara emeğinin, bilgisinin ve sarmayesinin karşılığı olan hakkı vermektedir. Fakat bu hakkın hududu, fevkalâde hallerin yarattığı bulanık havayla değil, millî gelirden bu zümreye düşecek hissenin normal ölçüsüle tayin edilmieidir ve öyle tayin edilmektedir.

İaşe ve fiat mürakabe işlerimizin düzenle ve başarı ile yürütülebilmesi, yalnız bu maksatla vücutlandırılan teşkilâtla mümkün olamaz. Bütün devlet teşkilâtının, ve hususiyle vilâyetlerde idare âmirlerinin bu konuyu, bugün için başta gelen bir devlete vazifesi olarak ele almalarına kesin lüzum vardır.

Hükûmet ağırlığı hergün artmakta olan harbin zararlı tesirlerini önliyebilmek için, millî korunma kanununda yapılmasını lüzumlu gördüğü değişke ve eklentilere ait tekliflerini yakında büyük meclise arzedecektir.

Dış ticaretimiz

Dış ticarette esasımız, bütün memleketlerle hakikî, fiilî bir mübadele teminidir. Bundan başka, ihtiyacımızdan fazla olan çıkacak maddelerimizi, girecek eşyanın temini vasıtası olarak kullanmaktayız. Yeni ticaret anlaşmaları, bu esaslar içinde yapılmakta ve eski mukaveleler bu esaslara çevrilmektedir.

İhracat maddelerimize, müstahsili memnun edecek fiatlar temin edilmiştir. Ancak burada müstahsilimize bir tavsiyede bulunmak isterim:

Bugünkü fiatlar daimî olamaz. Harp sonrası devresinde fiat düşmesini beklemek lâzımdır. Bu itibarla müstahsilin buna şimdiden kendini alıştırması, ve çok tasarruflu hareket etmesi, ve harp sonunda ki buhranı karşılayacak bir ihtiyatla mücehhez olması icap eder.

1941 senesinin, dış ticaretimiz için, geçen iki harp yılına nazaran daha ağır münakale şartları arzetmesine rağmen, hükûmetin aldığı tedbirlerle, girecek ve çıkacak maddelerimizin taşınmasına imkân hasıl olmuştur.

Sanayi ve maadin istihsalâtı

Sanayi ve maadin sahasındaki istihsal faaliyetlerimizin, içinde bulunduğumuz fevkalâde hal ve şartlardan mümkün olduğu kadar az müteessir olması için devamlı bir surette ve büyük bir gayretle çalışılmaktadır. İşlemekte bulunan istihsal müesseselerimizin muhtaç oldukları ham madde, yedek parça ve saîr techizatın karşılanabilmesi için her türlü imkânlardan istifade edilmekte olduğu gibi, tesis işlerimizin bir çok müşküllere rağmen yürütülmesi de hususî bir ihtimamın mevzuunu teşkil etmiştir. Bu sayededir ki, millî iktısat cihazımız, memleket ihtiyaçlarından büyük bir kısmının karşılanması hususunda yüksek ve takdire şayan bir kabiliyet gösterebilmiştir.

İstihsal faaliyetlerimizden alınan bu neticeler, daha bir çok ihtiyaçlarımızın temini bakımından da, geleceğe emniyetle bakmamıza hak vermektedir. Çünkü, bu neticeler müsbettirler. Gerek sanayi, gerek maadin sahalarında ki istihsaller çoğalma ve artma yolundaki yürüyüşlerini son sene zarfında da muhafaza etmişlerdir. İstihsallerimizle alâkalı teknik elamanlarımızın dikkatli ve feragatli çalışmalarını, huzurunuzda memnunlukla anarım. Gün geçtikçe bunların kendi ihtisas şubelerindeki mümareseleri artmakta ve sayıları çoğalmaktadır.

Ereğli kömür havzasındaki ocakların devletçe işletilmesi hakkındaki kanunun tatbikinden beklenen müsbet neticeler alınmaktadırlar.

Bu tatbikat, kömür istihsal ve tevzi'inin verimini ve intizamını arttırmakla kalmamış, orada çalışan binlerce işçinin geçim ve sağlıklarını, rahatça çalışmalarını da emniyet altına almıştır. Ayni zamanda, işçiyi işine ve iş yerine ısındırmaya yarayan ve verimi arttıran bu tedbirlerden alınan iyi neticeler, bu yoldaki çalışmanın, devlet elindeki diğer istihsal müesseselerine de yayılmasına yol açmıştır.

Bakır istihsalimiz artmakta devam etmiş ve artış nisbeti geçen yıla nazaran üçte bir gibi yüksek bir verime varmıştır.

Petrol aramalarında, geçen sene alınan ilk müsbet netice üzerine sondaj faaliyeti Raman dağı bölgesinde devam etmekte ve teşvik edici bir mahiyet göstermektedir. Diğer taraftan memleketin muhtelif kısımlarında yapılan istikşafar, Urfa, Eğirdir ve Boyabat bölgelerinin petrol bakımından esaslı tetkike değer olduklarını göstermişlerdir. Maden arama faaliyetimizde, sene içinde en mühim neticeler Söğütözü kömür, ve Adapazarı demir alanları ile Turhal antimuvan görüntüsünde ve ödemiş Ova madeninde alınmıştır. Bu mıntakalarda ehemmiyetli cevher ihtiyatları bulunmuştur. Keban'da, Bolkar dağında işletmiye verilen kesimlerin dışarısında aramalara devam edilmiş, küre bakır madeni de ümit verici bir safhaya girmiştir.

Şeker ihtiyacını geniş hadler dahilinde karşılamak gayesile bu sene de yaptırılan pancar ekimi, şimdiye kadar yapılanın en yüksek haddi olarak 44.000 hektarı geçmiştir. Bu miktar, 1935 seensi ekimine nazaran, yüzde yüz nisbetinde bir artış bildirir Bu neticede, köylümüzün pancara karşı gittikçe artan alâkasının, ve bu ekime gösterdiği uyum kabiliyetinin büyük ölçüde âmil olduğunu memnun olarak görüyoruz. Köylümüzün pancar tarlasından elde ettiği faydanın para ile ifadesi şudur: 1935 senesinde 3.000.0000 lira iken, bu miktar 1939 da 6.000.000 a ve geçen sene 8.000.000 liraya yükselmiştir. Bu sene çiftçinin eline geçecek para ise, bu yekûnu da geçecektir. Bu sene 90.000 tonu geçerek bağlıyacağımızı ümit ettiğimiz verim, halkımızın ihtiyacını, olagan üstün şartların devamına rağmen, sıkıntısızca karşılayabilecektir.

Devletin alâkalı olduğu sanayi kurumlarının, kendi satışlarını mütedil bir fiatla tutarak, piyasada nazımlık etmelerinden ve yaptıklarını mümkün olduğu kadar doğruca müstehlik kütlesine vermelerinden bu sene de memnun edici neticeler alınmıştır. İş kanunu tatbikatı, hususile çeşitli sanayi şubelerinde, memleketin iş hayatını bugünün isterleriyle ayarlamak bakımından ve millî korunma kanununa göre alınan kararlar çerçevesi içinde yürütülmektedir. Bu suretle lüzumlu iş yerlerinde çalışma müddetleri, sıhhî ve fennî icapların müsaadesi nisbetinde, arttırılarak istihsal hacminin ihtiyaçalrımızı karşılamasına çalışılmaktadr.

Bundn başka, bugüne kadar, hukukî münasebetler ve sıhhî icaplar cephesinden tanzimine çalışılan işçi hayatının iş kazaları, meslekî hastalıklar ve analık hallerine karşı, maddî cepheden de teminat altına alınmasını sağlıyacak olan işçi sigortalarına ait kanun projesi yüksek meclise arzedilmiş bulunmaktadır. Bu kanunun kabulü ile işçi hayatında daha ferah verici neticeler elde edileceğini umuyoruz. İşçilerin, elverişli oldukları işlere yerleştirilmelerine ve türlü işler için de, elverişli işçi bulunmasına aracılık edecek bir kurumun kurulmasına dair olan kanun projesi, ayrıca yüksek meclise sunulmuş bulunmaktadır.

Köylüye yapılan yardımlar

Türk köylüsünü, ziraat âlet ve araçları yanında bir de el tezgâhına sahip kılmak ve bu suretle boş zamanlarını kıymetlendirmek gayesile, geçen sene yalnız 17 vilâyete tezgâh ve çıkrıklar gönderilmişti. Memleketin her tarafında gösterilen büyük ve memnun edici alâkaya, bu sene imkân nisbetinde cevap verilmesine çalışılmıştır. 25 vilâyete, her birine yüzden aşağı olmamak üzere, toplu olarak, ayrıca 61 vilâyete ve kaza bölgesine de örnek mahiyetinde olmak üzere, 923 takım tezgâh ve çıkrık gönderilmiştir.

El tezgâhı dokumacılığının çok bulunduğu yerlerden başlıyarak dokumacıların kooperatifleştirilmesi yolundaki çalışmalara bu sene daha geniş bir ölçüde devam edilmiştir. Bunun neticesidir ki geçen sene yekûnu ancak 8 ze varan el tezgâhı dokumacı kooperatiflerinin sayısı, memleketin bir çok bölgelerinde bu yıl 25 e çıkmıştır. Bu suretle, kurulmaları bitmiş ve çalışmağa başlamış bulunan küçük san'at kooperatiflerinin sayısı 34 ü bulmuştur. Bu koorperatiflerin artmasında, içinde bulunduğumuz şartların ve hükûmetçe ele alınmış olan ham madde dağıtma işlerinin tesiri olduğu açıktır. Ancak bu kooperatifler sadece bugünün ihtiyaçlarının basıncı altında vücut bulan birer kurum değil, fakat iktisadî ve içtimaî dairelerimizin tahakkukuna yardım cihetinden kendilerinden devamlı hizmet beklenen müesseseler olduklarından, bunların kuruldukları muhitte sağlam esaslara dayanarak yerleşmeleri ve normal zamanlarda da yaşayabilmeleri için murakabelerinin ve kooperatifçilik ruhuna en uygun şekilde çalışmalarının temini bakımından lüzumu görülecek tedbirler geciktirilmeksizin alınmıştır.

Gümrük kanunu ve yeni tarife

Uzun yılların tecrübelerinden faydalanarak bugünkü ihtiyaçlarımızı karşılayabilecek kuvvette hazırlanan yeni bir gümrük kanunu lâyihası yüksek tetkikinize sunulmuştur.

Bu yıl içinde, teknik esaslara daha uygun ve tatbikleri daha çok kolaylaştıracak şekilde tanzimine çalışılmakta olan yeni tarife cetvelini kanunlaştıracak lâyiha da yüksek katınıza getirilecektir.

Çıkarılacak mallarımız üzerine koymuş olduğumuz sınırlar ve kısıntılar ve hudutlarımızın öte tarafındaki olaylar yüzünden daha çok ehemmiyet alan kaçakçılık ile uğraşma için önemle çalışılmakta ve tesirli çarelere baş vurulmaktadır.

Yüksek dereceli içkilerin istihlâkini azaltmak için alınan tedbirler iyi neticeler vermektedir.

Demir yolu ve Nafia işleri

Nafia Vekâletimiz, umumî vaziyetin verdiği imkânlar derecesinde demiryolu inşaatındaki faaliyetini devam ettirmiş ve bu arada Diyarbakır - Irak hattı 77 nci kilometreye varmış, Elâzığ - Van hattı üzerindeki çalışmalar da 135 inci kilometreye kadar ilerlemiştir.

Memleket şoselerinin ıslahı ve yol yapma işinin bugünün ve yarının ihtiyaçlarına uyacak bir şekilde çerçevelendirilmesinin ne kadar lüzumlu olduğu, son senelerin vukuatile bir kere daha hissedilmektedir. Yol yapma faaliyetinin, bugünkü ihtiyaçlara tam bir cevap verecek kanunî bir esasa bağlanması için hazırlanmakta olan lâyihanın Büyük Meclise arzını çok yerinde görmekteyiz. Büyük su işleri faaliyeti, geçen sene kabul buyurulan 50 milyonluk tahsisatla daha genişlemiş ve başlamış olan işlerden Malatya ve Niğde inşaatı bitmiş, ve Tarsus - Ege havzasındaki işlerden bitenler halkın faydasına açılmıştır.

Maarif işleri

Maarif işlerinde, köy enstitüleri adedi, geçen seneye nazaran üç tane daha ilâvesile 17 ye varmıştır. Talebe sayısı 9000 e çıkmak üzeredir. Köy eğitmen okullarından çıkan 1500 eğitmen, köylerinde işe başlamışlardır. Bu suretle on sene gibi, millet hayatı için çok kısa bir zamanda 15000 eğitmen ve 30.000 öğretmeni köylerimize dağıtmak yolundaki çalışma hızla devam etmektedir.

Köy enstitülerile köy okulları arasındaki münasebetin ve bu teşekküllerin birbirlerine yapacakalrı yardımları ve diğer umumî ve sosyal vazifeleri çerçeveliyecek kanun lâyihası yakında Büyük Meclise arzolunacaktır.

Meslekî ve teknik öğretimi en geniş ölçüde tertiplemek için hükûmet ciddî kararlar vermiştir. Maarif Vekâletinde teknik öğretimin temel teşkilâtı kurulmaktadır. Az zamanda gerçekleştirilmek istenilen büyük bir program hemen Büyük Meslise sunulacaktır.

Memleketin sanaylinde motörleşme ve makineleşmesinde ve büün ihtisas işlerinde ehliyetli unsurları, bol miktarda ve süratle yetiştirmek istiyoruz. Büyük Meclisin bu konu üzerindeki yakın alâkasından çabuk ve hayırlı neticeler bekliyoruz. Teknik öğretimde hedefimiz kadın, erkek, her vatandaşa kendi sanatı ve geçimi çin bilmediklerini öğretecek bir öğretmen, bir öğrenme yeri gösterebilmektir.

Şimdiye kadar yüksek öğretım kurumlarının son sınıflarına konferans şeklinde verilmekte olan inkılâp derslerinin, bu kurumlarda «İnkılâp tarihi ve Türkiye Cümhuriyeti rejimi» adı altında esaslı bir ders şeklinde verilmesi ve bu mevzular etrafında ilmî incelemeler yapmak ve yaymak üzere, ayrıca bir de «İnkılâp tarihi ve Türkiye Cümhuriyeti enstitüsü» kurulması kararlaştırılmıştır.

Üniversite öğretim unsurlarının mesleki ve şahsi hükümlerini kurmak üzere, Maarif Vekilliğince hazırlanmakta olan kanun lâyihası, yakında Büyük Meclisinin tasvibine arzolunacaktır.

Arkadaşlar,

Fakültelerimizin ve yüksek okullarımızın ihtiyaçları ve çalışmaları dikkatli gözlerimizin önündedirler. Bütün güzel sanatlarla yakından ve candan alâkalıyız.

Arkadaşlar,

Bugünkü şartlar içinde bir çok istediklerimizi belki yapamıyoruz, veya yarına bırakmak zorunda kalıyoruz. Fakat kesin ve vicdanî kararımız odur ki, yeni nesli yetiştirmekte hiç bir gecikmeye ve geri kalmaya meydan vermiyeceğiz. En uzak köyden başlıyarak, yeni neslin bilgili, güçlü, her alanda üstün yetişmesi ülküsü bütün düşüncerimizi kaplamıştır.

Maliyemizin vaziyeti

Aziz milet vekilleri,

Saydığım devlet işlerinin her sene yenileşen ve genişliyen mevzuları karşısında maliyemizin vazifesi daima şu olmuştur:

Gelişme hızın kesmeden, memleketin verim kabiliyetini aşmadan ve millî paranın kıymetini zayıf düşürmeden, muhtaç olduğumuz karşılıkları temin etmek.

İftiharla söyliyebilirm ki, başta Büyük Meclisimiz olmak üzere, bütün milletçe yapılan elbirliği sayesinde Cümhuriyet Hükûmeti, bu şartları, toplıyan verimli ve sağlam bir maliye kurmağa muvaffak olmuştur.

Umumî bütçe yekûnunun senelerdenberi yükselmek olmasına, ve memleketimizin dört yanına sirayet eden Avrupa harbinin tevlid ettiği iktısadî güçlüklere rağmen, malî yıllarımızı daima varidat fazlasiyle kapatmakta olmamız, bunun en kuvvetli delilidir.

En mühim kısmı millî müdafaa ihtiyaçlarına ayrılmış, ve bu sene tamamı bu ihtiyaçlara tahsis edilmiş olan fevkalâde tahsisat programlarının senelerdenberi muvaffakiyetle devam eden tatbikatına da bu vesileyle işaret etmek isterim.

1940 bütçesi, tahminlere nazaran mühim bir varidat fazlasıyle kapandı. 1941 bütçesinin ilk tatbik aylarında elde edilen neticeler, çok ümit vericidirler. Bu olaylar, içinde bulunduğumuz hal ve şartların icabı olarak, iki senedir konulan muvakkat vergilerin iktısadî vaziyetimize ve halkın ödeme kabiliyetine uygun olduğunu göstermektedirler.

Vatandaşların, memleket borcunu ödemek hususunda gösterdikleri olgunluğun bu neticeyi almakta büyük tesiri olduğuna şüphe yoktur. Bu olgunluğun parlak bir misalini de, fevkalâde millî müdafaa ihtiyaçlarını karşılamak üzere, bu sene çıkarılan tasarruf bonolarının karşılaştığı rağbette görüyoruz. Bundan dolayı bütün vatandaşları tebrik etmek benim için bir zevktir.

Denk bir bütçe çerçevesi içinde verimli ve emniyetli bir maliye kurmak, memleketin kabiliyetini gözönünde tutarak eksiklerimizi tamamlamıya yarıyacak gelir kaynaklarını bulup bunları yerinde kullanmak, Cümhuriyet maliyesinin ana prensipleri olmakta devam edecektir.

Elverşli gidişini kaybetmiyen döviz durumumuz, hususiyle millî müdafaa ihtiyaçlarını temin imkânlarını vermek bakımından, sevindirici halini muhafaza etmektedir.

Türk milletinin değerli vekilleri,

Bizi, hizmeti ile şereflendiren Büyük milletin emanetini, hepimiz canımızdan üstün tutarak vazife yapıyoruz. Büyük Meclisin ayrılığa ve aykırılığa asla yüz vermiyen tecrübeli idaresi, milletimizin başlıca dayancıdır. Millet mukadderatının idaresi çok nazik olduğu bir devirde yaşıyoruz. Siyasette ana temellerimizin sade ve açık olmasından kuvvet alıyoruz.

İçeride millî beraberliğe güveniyoruz. Bunu korumak için, gerekli olursa her tedbiri almaktan sakınmıyacağız.

Vatandaşların selâmetine aykırı olarak, doğru ve kanaatli yoldan sapacaklara, bulanık zamandan siyaset veya ticaret kârı arıyacaklara kesin, kat'î olarak karşı koyacağız. Dışarı ile münasebetlerimizde siyasetimizi duru, dürüst olarak söyliyeceğiz, ve ahitlerimizin samimî yolunda yürüyeceğiz. Hiç bir şart altında, zor kabul etmiyeceğiz.

Sevgili arkadaşlarım,

Hür ve şerefli vatana faydalı olabilmek hepimizin tek bahtıyarlığıdır.

DAĞARCIK...

Hamlet tefrikası münasebetle!

Yazan: Osman Cemal KAYGILI

Ah ne olur, şu Şehir Tiyatrosu Şekspirden bir şey daha oynasa.. evet Şehir Tiyatrosu ya Şekspirden, ya o âyarda bir muharrirden bir dram daha oynasa.. oynasa da yine Celâlettin Ezine bunu oynıyan ve oynatanlara çatsa.. Sonra da Şehir Tiaytrosunun mecmuası yine Celâlettin Ezineye ateş püskürse.. derken işin içine yine Peyami, Selâmi falan filân karışsa... İşin içine Peyaminin karışmasından bana bir fayda yok amma , Selâminin karışması, ekmeğime tereyağı sürüyor demektir.

Görmediniz mi, bu Hamlet dedikodusunu bahane ederek Selâmi, İkdamda bir Hamlet tefrikası tutturdu ve bu tefrika tam beş gün sürdü. Bu arada tefrikanın biri o kadar uzun kaçtı ki; o gün İkdamda bizim Dağarcığa bile yer kalmadı ve yer kalmayınca da bize günlük istirahat düştü. İşte onun için istiyorum, ki Şehir Tiyatrosu, bu sefer de Otelloyu, Kleopatrayı, yahut da Faust'u, Kral Liri falan sahneye oturtsun ve Celâlettin Ezine, yahut da Kemalettin Reçine buna içerlesin, ilk temsilin ertesi günü, tutsun gazetesinde:

«Otello'yu Tepebaşında kötüye boğdular!»

Yahut; «Tepebaşında Kleopatraya nalları diktirdiler.»

Filân diye bir şeyler çiziktirsin, bunun üzerine Tiyatronun mecmuası da; «bunu yazan muharrir, o gece tiyatroya geldiği zaman Ansefalit letarjik hastalığına müptelâ idi. Onun için oynanan eser hakkındaki müşahedeleri gayet derin ve ağır bir rüya mahsulüdür. Sakın bu yazıya metelik vermeyin!»

Diye bir şey yazsın, ondan sonra da meseleye Selâmisi, melâmisi, bektaşisi, rufâîsi karışsın ve böylelikle bizim Selâmicik İkdamda yepyeni bir otello veya Kleopatra tefrikası neşretmeğe başlasın, bendeniz de böylelikle bir, iki gün daha istirahat edeyim!

NİŞAN

Edirne Valisi Ferit Nomer'in kızı Tiraje ile İstanbul barosu avukatlarından Mithat Benkerin nişan törenleri dün akşam Tokatlıyan salonlarında kutlanmıştır. Tarafeyne saadetler temenni ederiz.

SPOR

Bugünkü Maçlar

Haftanın en mühim karşılaşmasını Fenerbahçe - Vefa Kadıköy stadında yapacaklar

Yazan: Adnan Akın

Lik maçlarının altıncı haftası maçlarına bugün de Fenerbahçe ve Şeref stadlarında devam edilecektir. Geçen Pazarın gürültülü dedikodusundan sonra bugün bu ayarda maç olmamakla beraber yine meraklılarını heyecandan heyecana sürükleyecek bir maçla karşı karşıya bulunuyoruz. O da Fener stadında oynanacak olan Fenerbahçe - Vefa müsabakasıdır.

Vâkıa Vefalılar geçen Pazarı çok şanssız, çok sönük bir netice ile kapadılar amma gerek geçen hafuanın acısını yahut ta puvan farkını tevzin edebilmek ve gerekes kayıbını telâfi etmek endişesile muhakkak ki bugünkü karşılaşmasına büyük bir kıymet vermektedir. Ve esasen geçen haftaki farklı yenilişi kanaatimize göre hiç te normal değildir. İşte bu haleti urhiyeyi yani farklı bir mağlûbiyeti tarafdarlarına unuttura-bilmek ve ayni zamanda likteki vaziyetini tahkim edebilmek için Vefalılar bugün kuvvetli rakiplerini yenmeğe azmetmiş bir oyun oynamak fikrindedirler. Fakat fütbol takımlarımızda istikrarsızlık Vfaya bu arzularını temin edebilecek mi? Burası ancak bugün halledilebilecek bir muammadır. Vefalılar bu vaziyette iken Fenerbahçeliler de ikisi resmi ve biri de hususi olup birbirini kovalıyan üç mağlûbiyetten sonra hiç olmazsa bugün takımlarını Muzaffer kılmak ve taraftarlarının mahzun çehrelerini asık yüzlerini güldürerek staddan uzaklaştırmak için canla başla ve bütün enerjilerile çahşacaklardır.

Vefalıların belki de hariçteki bir iki oyuncusunu da aralarına alarak çıkaracakları takıma karşı Fenerlilerin nasıl bir kadro ile sahada yer alacakları meçhuldür. Zira aralarındaki ihtilâfın halledilmiş olmasına rğmen Fenerliler Cümhuriyet bayramındaki hususî maçlarında yine bir iki oyuncularından mahrum bir kadro ile gözüktüler. Melih ve Fikret gibi Fener hücum hattını sürükleyen iki elemanın takımda yer almayışı Feneri tekrar hakh bir mağlûbiyete sürükledi. Bugün de yine alelacaip bir kadro Feneri tekrar mağlûbiyete sürükleyebilir ki bu da Sarı Lâcivertliler için cidden ağır olur. Onun içindir ki Fenerin, bugünkü kadrosunu bilemediğimiz için maçın hangi tarafın lehine bir netice vereceğini kestiremiyoruz.

Bu maçtan başka Fener stadında Taksim ile Süleymaniye, Davutpaşa ile Topkapı ve Unkapanı ile Rami arasında da lik maçları oynanacaktır. Bunların normal neticelerle biteceği muhakkaktır.

Fener stadında bu maçlar oynanırken Şeref stadında da Anadolu - Hilâl, İstanbulspor - Beyoğlu, spor, Galatasaray - Kasımpaşa, Beşiktaş - Beykoz karşılaşacaklardır.

Bu stadın as maçı Beşiktaşla Beykoz arasındakidir. Zira Beykozlular zaman zaman rakiplerine ümit edilmedik oyunlarla büyük sürprizler yapmışlardır. Maaheza bu staddaki oyunların da normal bitmesi akla gelen en yakın ihtimaldir.

Ankaradaki maçlar

Ankara, 1 (İkdam Muhabirinden) — Bugün 19 Mayıs stadında lik maçlarına devam edilmiştir.

Gençlerbirliği ile Maskespor 0 — 0 berabere kalmışlardır. Ankaragücü ile Harbiye İdmanyurdu arasındaki maç enerjik bir oyun çıkaran Harbiyelilerin 3 - 2 galibiyetile neticelenmiştir.

Bugünkü maçlar

FENERBAHÇE STADI:

Saat	Maçlar	Hakem
9	Unkapanı-Rami	Bahaettin
11	D. Paşa - T. Kapı,	H. Galip
13	Taksim - Süley.,	Selâmi
16	Fenerbahçe - Vefa,	Şazi

ŞEREF STADI:

9	Anadolu - Hilâl,	Şekip
11	İ. Spor - Bey. Spor,	Eşref
13	G. Saray - K. Paşa,	Adnan
16	Beşik. - Beykoz,	Feridun

Ankara At yarışları

Altıncı hafta koşuları bugün

Ankarada yapılmakta olan at yarışlarının altıncı haftası koşuları bugün İpodromda yapılacaktır. Bugünkü koşuların programını veriyoruz:

BİRİNC KOŞU:

Yarım kan İngiliz taylarına mahsus olup 1800 metre üzerinde yapılacaktır. Bu koşuya Heves, Neriman, sekban, sevinç yazılmıştır.

İKİNCI KOŞU:

Yarımkan İngiliz at ve kısraklarına mahsus olup 2600 metrede yapılacaktır. Buna Alceylân, Cesur, Neriman, Yıldız girecektir.

ÜÇÜNCÜ KOŞU:

Safkan İngiliz taylarına mahsus olup 1250 metrede yapılacaktır. Buna, Karabiber, Şans, Alemdar, Çobankızı, Büket ,Demet girecektir.

DÖRDÜNCÜ KOŞU:

Safkan İngiliz at ve kısraklarına mahsus olup 2400 metre üzerinde yapılacaktır. Buna Dandi, Komisarj, Özdemir, Yatağan, Konca, Sipkap yazılmıştır.

BEŞİNCİ KOŞU:

Arap at ve kısraklarına mahsus olan bu koşu 3500 metrede yapılacaktır. Bu koşuya Bora, Mihrican,Bozkurt, Ceylântek, Tomurcuk, Payas, Sava, Tuna, Işık girecektir.

ALTINCI KOŞU:

Arap taylarına mahsus olan bu koşu 1600 metre üzerinde yapılacaktır. Bu koşuya da Tarhan, Kuruş, Sülün, Gönül yazılmıştır.

Çifte bahis 4 - 5 inci koşular üzerindedir.

Loid Corc

(Baştarafı 2 nci sayıada)

kili hey'eti arasına almak istemiştir. Fakat Loid Corc Rus kozunun oynanmış olduğu bir zamanda hey'ete girerek mes'uliyetlere iştirak etmek istememiştir. Bu harbin, ne infilâkında, ne devamında hiç bir rolü bulunmamış olan eski başvekil yeni mes'uliyetler yüklenmek niyetinde görünmemiştir.

Cereyan etmekte olan muazzam boğuşma bir çok devlet adamlarını eskitecek hız ve mahiyettedir. Belki Gal'li devlet adamı saatini beklemektedir.

Ankara haberleri

Belediyeye verilen 1 milyonluk kredi ibtal edildi

Ankara, 1 (İkdam Muhabirinden) — Vekiller Heyeti kararile İstanbul belediyesine tahsis olunan bir milyon liralık kredi iptal olunmuştur.

Vekiller heyetinin bir kararı

Ankara, 1 (İkdam Muhabirinden) — İzmit oksijen fabrikasında mevcut üç Dizel Jeneratör grupuna el konması Vekiller Heyetince kararlaştırılmıştır.

Bir motöre değerile vaz'ıyed edilecek

Ankara, 1 (İkdam Muhabirinden) — «Türk Gücü» adındaki motöre değeri mukabilinde vez'iyed edilmesi Vekiller Heyetince kararlaştırılmıştır.

ADLİYE koridorlarında

(Baş tarafı 2 nci sayfada)

denilen herifle evlenecek olursan, vallahi de billâhi de reddederim evlâthktan seni..»

«— İyi ya.. Reddedersen et.. Senin gibi ananın varlığı ile yokluğu müsavi benim için, anladın mı? Kes Allah aşkına sesini artık!..»

Kadın homurdanmıya başladı..

O sırada gayet şık, boylu poslu, 25-30 arası bir genç, kızın yanına sokuldu.. İkisinin de gözleri birbirinin içinde, gülümsiyerek, başladılar konuşmıya.. Kadının alın damarlarının kabarışından bunun damat olduğu anlaşılıyordu. Kızın annesi yine söylenmiye başladı:

«— Utanmazlar, sıyrıklar. Yarabbim sen sabırlar ver şu zavallı kuluna..»

Kadın böylece kendi kendine konuşurken genç adam yanına sokuldu, alçak sesle bir şeyler söylemiye başladı. O söyledikçe, öbürünün de yüzü yavaş yavaş değişiyor, biraz ferahlıyor, gülümsemiye başlıyordu.. Bir ara da damat elini cebine attı, cüzdanını çıkarttı ve kadına uzattı; kenarından bir deste 50 liralığın uçları görünüyordu.. İhtiyar kadının gözleri ışıklandı.. Ve her kesin hayret nazarları önünde damadın sırtını sıvazlıyarak:

«— Mes'ut olun, bahtiyar olun, bir yastıkta kocayın inşallah aziz evlâtlarım!.» dedi.

Mahkemedn çıktıktan sonra da üçü birden güle oynıya uzaklaştılar. Tevekkeli demezler, paranın açmıyacağı kapı, susturmıyacağı dil yoktur, diye...

Bir Romen ticaret heyeti

Önümüzdeki hafta şehrimize geliyor

Türkiye ile Romanya arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalamak üzere yakında memleketimizde başlıyacak olan müzakerelerde Rumen hükûmetini temsil edecek olan hey'et, önümüzdeki hafta başlangıcında şehrimize gelecektir. Bu itibarla müzakerelere önümüzdeki hafta içinde Ankara da başlanacaktır.

Haber aldığımıza göre yeni anlaşma, evvelce iki memleket arasında mer'i olan anlaşma gibi kleering esaslarına uygun olacaktır. Yeni anlaşma ile Romanyaya yaş meyva, kestane, pamuk, pamuk döküntüsü, zeytin, zeytinyağı, balık vesaire verilecektir.

Buna mukabil, selliloz, petrol ve müştekatı, bazı sınaî mamulât, servis vagonu, varil ithal edilecektir.

Yeni neşriyat

Perde ve sahne

Bu aylık sinema ve tiyatro mecmuasının ikinciteşrin sayısı çıkmıştır. İçinde Selim Nüzhet Gerçek, İbrahim Hoyi, Hükmet Feridun Es, Kemal Kâmil Aktaş, İ. Galip Arcan, Vasfi Zobu, Fürûzan Cemal, Servet Moray, Kemal Arduman, Sacide Artemel'in yazıları ve bir çok resim vardır, tavsiye ederiz.

NEVROZİN

Baş, diş, nezle, grip, romatizma

Nevralji, Kırıklık ve Bütün Ağrılarınızı Derhal Keser

İcabında günde 3 kaşe alınabilir. Her yerde Pulla kutuları ısrarla isteyiniz.

İstanbul Levazım Âmirliğinden Verilen Haricî Askerî Kıtaat İlânı

Aşağıda yazılı mevadın kapalı zarfla eksiltmeleri hizalarında yazılı gün, saat ve mahallerdeki askeri satınalma komisyonlarında yapılacaktır. Tliplerin kanuni vesikalarile teklif mektuplarını ihale saatlerinden bir saat evvel sit olduğu komisyona vermeleri, evsaf ve şartnameleri komisyonlarında görülür.

Cinsi	Miktarı kilo	Tutarı Lira	Teminatı Lira	İhale gün, saat ve mahalli
Sığır eti	150,000	39,000	2925	14/11/941 15 Karaköse
Pirinç	48,000	21,600	1620	11/11/941 10 Gaziantep
Sığır eti	60,000	25,200	1890	11 « « 15 «
Sade yağı	18,000	27,450	2058,75	11 « « 17 «
Sabun	8,400	5,250	393,75	12 « « 10 «
Odun	600,000	16,800	1260	12 « « 15 «
Pirinç	44,000	21,120	1584	20 « « 11,30 Erzurum.
Kundura çift	6,441	57,969	4348	15 « « 10 Maraş
Pirinç	100,000	28,000	2100	13 « « 17 Maraş
Kuru fasulye	110,000	17,800	1403	13 « « 16 Maraş
Lavemarin kömürü	400,000	8,000	600	18 « « 15 K. Çekmece Avcılar.
Sade yağı	27,300	39,585	2968,88	14 « « 10 Maraş
Sade yağı	30,000	54,000	4050	21 « « 16 Gebze
Patates	180,000	27,000	2025	20 « « 16 Gebze
Lahana	150,000	10,500	787,50	20 « « 16 Gebze
Taş moloz nakli M3.	2000:2500	10,000	750	12 « « 15 Gelibolu
Bina tamiri		7,650,40	582,79	17 « « 11 Eskişehir

(1288) (9437)

★

Pazarlıkla ot ve saman alınacaktır. Satılık mah olanların her gün ve saatte Çatalcada askeri satınalma komisyonuna gelmeleri.

2500 zer liralık kuru soğan ve patates pazarlıkla satın alınacaktır. Tliplerin 3/11/941 pazartesi günü saat 15 de Çatalcada askeri satınalma komisyonuna kat'i teminatlarile gelmeleri.

(1210-9551)

Radyo

TÜRKİYE RADYODİFÜZYON POSTALARI: TÜRKİYE RADYOSU ANKARA RADYOSU

Dalga Uzunluğu:
1648 m. 182 Kc/s. 120 Kw.
T. A. P. 31.7 m. 9465 Kc/s. 20 Kw.
T. A. Q. 19.74 m. 15195 Kc/s. 20 Kw.

2 2 NCİTEŞRİN PAZAR

8.30 Program, saat ayarı. 8.33 Hafif parçalar. 8.45 Ajans haberleri. 9.00 Hafif parçalar ve marşlar. 9.15 EVİN SAATİ. 9.30 Müzik programının son kısmı.

12.30 Program, saat ayarı. 12.33 Türküler. 12.45 Ajans haberleri. 13.00 Taksim ve şarkılar. 13.30 Radyo salon orkestrası.

18.00 Program, saat ayarı. 18.03 Radyo caz orkestrası. 18.40 Fasıl heyeti. 19.30 Saat ayarı, Ajans haberleri. 19.45 Serbest 10 dakika. 19.55 Violonsel ve piano soloları. 20.15 Konuşma. 20.30 Muhtelif makamlardan şarkılar. 21.00 Ziraat takvimi. 21.10 Saz eserleri. 21.35 Ankara at yarışları. 21.45 TEMSİL: 22.05 Dans müziği. 22.30 Saat ayarı, Ajans haberleri. 22.45 Ajansın spor servisi. 22.55 Kapanış.

İSTANBUL BELEDİYESİ ŞEHİR TİYATROSU

Tepebaşı Dram kısmında

2/11/941 Pazar günü ve akşamı

Gündüz Saat 15.30 da — Gece Saat 20.30 da

HAMLET

5 perde

★

İSTİKLÂL CADDESİNDE KOMEDİ KISMINDA

2/11/941 Pazar günü ve akşamı

Gündüz Saat 15.30 da — Gece Saat 20.30 da

KÖR DÖVÜŞÜ

Deniz Levazım Satınalma Komisyonu İlânları

Marmara Üssü Bahrî K. Satınalma Komisyonundan:

Koyun eti ilânı

1 — 7/10/941 gününde yapılacak olan kapalı zarf eksiltmesinde talip çıkmayan 72000 kilo koyun etinin ikinci defa kapalı zarf usulile eksiltmesi 3/2.Teşrin/941 pazartesi günü saat 16 da İzmitte Tersane kapısındaki komisyon binasında yapılacaktır.

2 — Tahmin olunan bedeli 41040 lira olup şartnamesi 205 kuruş mukabilinde komisyondan alınabilir.

3 — Eksiltmeye iştirak edecek isteklilerin 3078 liradan ibaret muvakkat teminatlarile birlikte 2490 sayılı kanunun istediği şekilde tanzim edecekleri teklif mektuplarını ve ticaret vesikalarını belli gün ve saatten tam bir saat evveline kadar komisyon başkanlığına müracaatları. (9174)

★

1 — Tahmin edilen bedeli 20131 lira olan iki adet torna tezgâhı ile bir adet fireze tezgâhının 6/11/941 perşembe günü saat 15 de Kasımpaşada bulunan Deniz Levazım satınalma komisyonunda pazarlığı yapılacaktır.

2 — Kat'i teminatı 3019.65 lira olup şartnamesi her gün iş saati dahilinde mezkûr komisyondan bedelsiz alınabilir.

3 — İsteklilerin 2490 sayılı kanunun istediği vesaikle birlikte belli gün ve saatte adı geçen komisyona müracaatları ilân olunur. (9461)

İstanbul Komutanlığı Satınalma Komisyonu İlânları

Yapılan eksiltmesine talip çıkmayan 40 ton koyun eti 5/11/941 çarşamba günü saat 15 de pazarlıkla satın alınacaktır. Şartnamesi her gün komisyonda görülebilir. Muhammen bedeli 22000 lira olup kat'i teminatı 3300 liradır. İsteklilerin belli gün ve saatte Fındıklıda satınalma komisyonuna gelmeleri. (9526)

KUŞ TÜYÜNDEN

YASTIK, YORGAN, YATAK kullanmak hem kesenize ve hem de Sihhatinize faydalıdır.

Bir Kuştüyü yastık 1 Liradır

Yastık, yorganları da pek ucuzdur. Adres: İstanbul Çakmakçılar, Ömer Balioğlu Kuş Tüyü fabrikası Telefon: 23027

Üniversite Rektörlüğünden

Yabancı dil öğretmeni yetiştirmek üzere açılmış olan Fransızca, İngilizce ve Almanca kurslarına yeniden bir kısım talebe daha alınacaktır.

Alınacak talebe bir yıl Üniversitedeki yabancı dil kurslarına devam edecekler ve siyasi vaziyet normalleştiği takdirde tahsillerini takviye etmek üzere bir yıl da dilini öğrendikleri memlekete gönderileceklerdir.

Her birine burada ayda 30 lira verilecektir. Seçme sınavları 7 nci ve 8 inci ikinciteşrin 941 cuma ve cumartesi günleri İstanbul Üniversitesinde yapılacaktır.

Sınava girebilmek için: Türk olmak ve yerli veya yabancı bir kolej veya liseden veyahut bir öğretmen okulundan mezun olmak zolgunluk şart değildir.» Namzetlerin 10/11/941 de Üniversitede muayeneleri yapılacaktır. Evliler alınmaz.

Sınavda muvaffak olanlar tahsil müddetlerinin iki misli Maarif Vekâleti emrinde çalışacaklarına taahhüt edeceklerdir.

Kurs talebesinin hiç bir işle meşgul olmaması şarttır. Talip olanların 6/11/941 akşamına kadar Rektörlüğe tahsil vesikaları, nüfus hüviyet varakaları ve 6 adet fotoğrafla müracaat etmeleri. (9556)

Zührevi ve cilt hastalıkları

Dr. Hayri Ömer

Öğleden sonra Beyoğlu ağacamii karşısında Hasanbey Apt. No. 33 Telefon: 43586

BORSA

İST. BORSASI 1//11/941 FİATLARI

1	Sterlin	5.20
100	Dolar	129.1925
100	Peçeta	12.84
100	İsveç kr.	30.86

ESHAM VE TAHVİLAT

Şark değirmenleri 5.00

DEVREDİLECEK İHTİRA BERATI

«Ticarette müstamel soğuk çekme tavlı yuvarlak madenî çubuk» hakkında ihtira için İktisat Vekâletinden istihsal edilmiş olan 16/11/939 tarih ve 2895 No. lu ihtira beratının ihtiva ettiği hukuk bu kerre başkasına devir veyahut icadı Türkiyede mevkii fiile koymak için salâhiyet verilebileceği teklif edilmekte olmakla bu hususa fazla malûmat edinmek isteyenlerin Galatada, Arslan Han 5 inci kat 1-3 No. lara müracaat eylemeleri ilân olunur.

Sahibi: E. İ Z Z E T İ - Neşriyat Direktörü: Cevdet Karabilgin.

Basıldığı yer: «Son Telgraf» Matbaası

Zabıta ve deniz macerası romanı: 51

SON SEFER

Çeviren: M. FERİDUN

Megre ıstırap verici bir gayret sarfediyordu. Bütün basseleri gerilmişti, Gemi belirsiz br hareketle kımıldıyordu. Baş güvertede bir ışık yandı. Tayfalar uyanmışardı.

— Üçücü gün...

Megre'nin boğazı yanıyordu. Kıç kamaraya, sonra rıhtıma baktı. Biraz evvel oradan bir adma eğilmiş ve yumruğunu sallamıştı. Belki kısmen soğuğun tesirile olacak, komiser vücudünde bir ürperme hissetti.

— Üçüncü gün.. Miço... Jan - Mari... Tepinen ve gitmek istemiyen bir çocuk... Gece bir dalga onu denize sürüklemişti....

Megre faciaın cereyan ettiği yeri tayin etmek istiyormuş gibi güverteye gözlerini dikmişti.

— Bu faciaya iki kişi şahit oldu: Kaptan Fallu ile telsizci Piyer Löklenş... Ertesi gün veya daha ertesi gün telsizci Adel'in kamarasına giriyordu...

Tahminleri genişletmek imkânı kalmamıştı. Megre artık orada duramadı. Güvertenin baş tarafında biri kımıldnıyordu. Görünmeden gemiyi karaya bağlıyan tahtanın üzerinden geçti. Elleri ceplerinde, burnu soğuktan morarmış, neş'esiz, «Plâj otelî» ne döndü.

Henüz ortalık aydınlanmamıştı. Fakat gece de değildi. Çünkü denizde dalgaların köpükleri gürlüyordu. Martılar gökte siyah lekeler teşkil ediyordu.

İstasyonda bir tren düdük çaldı. İhtiyar bir kadın sırtında bir sepet, elinde bir kanca ile yengeç aramak için kayalara doğru gidiyordu.

ÜÇÜNCÜ GÜN NE OLDU?

Sabah asat sekize doğru Megre odasından indiği zaman bir gün evvel çok içmiş gibi başında bir boşluk, midesinde bir nevi bulantı vardı. Karısı:

— İşler istediğin gibi gitmiyor mu?

Diye sormuş, fakat kocassı omuzlarını silkince ısrar etmemişti. Otelin tarasasında, dalgaları çatlıyarak köpüklenen yeşil denizin karşısında komiser Mari Leonek ile burun buruna gelmişti. Genç kız yalnız değildi. Masasına bir aadam oturmuştu. Mari hemen yerinden kalkarak Megre'ye yaklaştı:

— Müsaade ederseniz size babamı takdim edeyim, dedi. Biraz evvel geldi...

Rüzgâr serin, gök kapalı idi. Martılar denizi yalar gibi alçaktan uçuyorlardı.

— Sizinle tanıştığımdan dolayı emin olunuz pek bahtıyarım...

Megre kendisine bu sözleri söyliyene asık bir çehre ile baktı. Kısa boylu bir adamdı. Burnu nisbetsiz, iki üç normal burun büyüklüğünde ve üstelik bir çilek gibi delikli olmasaydı o da diğerlerinden daha gülünç bir insan olmıyacaktı. Her halde kabahat onda değildi. Bu hakiki bir malûliyet idi. Ne çare ki ortada bu burundan başka bir şey görülmüyordu. Konuştuğu zaman da o burona bakmamanın imkânı yoktu. Bu itibarla bu adamın karşısındakiler üzerinde ciddî bir tesir bırakması hemen yok gibi idi.

— Bizimle beraber bir şey içer misiniz?

— Teşekkür ederim. Şimdi kahvaltı ettim.

— O halde ısınmak için alkollü bir şey için...

— Cidden içecek halde değilim...

Israr ediyordu. İnsanları arzularını hilâfına içirmek nezaket icabı değil mi idi? Megre onu tetkik ediyor ve burnu hariç olmak üzere babasına benziyen genç kıza bakıyordu. Bu kızın on sene sonra, gençliğin teravetinden mahrum kaldığı zaman ne olacağını şimdiden tahmin etmek pek kolaydı.

— Ben sözü uzatmayı sevmem... Ötedenberi âdetim budur... Bütün gece bunun için seyahat ettim... Jorissen kızıma buraya kadar refakat edeceğini söylediği zaman derhal razı oldum... Geniş fikirli bir adam olmadığımı kimse iddia edemez değil mi?..

Yalnız Megre bir an evvel buradan uzaklaşmak istiyordu. Halbuki karşısında şimdi bu burun vardıl!... Ve bu burnun sahibi söylediğini beğenen, biraz geveze bir adama benziyordu!

— Halbuki bir baba sıfatile vazifem hakikati öğrenmeğe çalışmaktır, öyle değil mi?... Bunun için vicdanınıza müracaat ediyorum, bana hakikati olduğu gibi söyleyin: Bu çocuk sizce masum mu değil mi?...

Mari Löklenş başka tarafa bakıyordu. Babasının bu müdahalesinin işlerin düzelmesine hiç bir faydası olmıyacağını müphem bir hisle anlıyor gibiydi. Tek başına nişanlısının imdadına koşuğu için bir nevi hürmet telkin ediyordu. Hiç olmazsa etrafındakiler üzerinde müsait bir tesir bırakıyordu. Fakat ailesi müdahale edince iş değişiyordu. O zaman Kemperdeki dükkân, yola çıkmadan evvel cereyan eden münakaşalar, komşu-

(Devamı var)